

תפסיר רס"ג

דהד

למנחת שבת ושני וחמישי

ויקרא

א א) תים דעא אללה במוסי. וכיאטבה. מן כיבא אלמחציר קאילא: ב) כיאטב בני אסראיל וקול להם. אי אנסאן קרב מנפם

ויקרא אל-משה וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר: וקרא למשה. ומליל יי עמיה.

ממשפן זמנא למימר: דבר אל- בני ישראל ואמרת אליהם אדם פי-יקריב מכם קרבן ליהוה

— רס"י —

הקול (סס), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים (כט ז. ס) קול ה' בפתח קול ה' בהדר, קול ה' שובר ארזים, אם פן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק. כיוצא בו (יחזקאל י ס) וקול כנפי הכרובים נשמע עד החצר החיצונה, יכול (מפני) שהקול נמוך, תלמוד לומר (סס) בקול אל שדי בדרו, אם פן למה נאמר עד החצר החיצונה, שפיון שמוגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מעל הכפורת. יכול מעל הכפורת בלה, תלמוד לומר מבין שני הכרובים: לאמר. צא ואמר להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי שפן מצינו שכל שלשים ושמונה שנה שהיו ישראל במדבר כמנדים, מן המרגלים ואלה, לא נתיחד הדבור עם משה, שנאמר (ד' ז טו) ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי לאמר, אלי היה הדבור. דבר אחר צא ואמר להם דברי והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר (שמות יט ס) וישב משה את דברי העם וגי': אדם פי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם

א ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעי ו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אמות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטמאה, שנאמר (זמדנ כג ז) ויקר אליהם אל בלעם: ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה, ולא להפסקות. ומה היו הפסקות משמשות, לתן רוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן. ר' יהודה בן בתירא אומר שלשה עשר דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו שלשה עשר מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן. ואלו הן שלשה עשר מיעוטין לדבר אהו, מדבר אליו, וידבר אליו, ונועדתי לה, בלן בתורת כהנים. יכול שמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו (זמדנ ז טט), משה שמע, וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל. יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את

תפסיר רס"ג

קרבאנא ללה. מן אלבהאים.
פמן אלבקר ואלגים תקרבונה:
ג) אן פאן קרבאנה צעידה מן
אלבקר. פד'פר צחיה יקרבה.
פליקדמה אלי באב כ'בא
אלמחציר. עלי מא ירתציא
ענה בין ידי אללה: ד) ויסנד
ידה עלי ראסה. וירציא ענה

**מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבְּקָר
וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־**

קִרְבַּנְכֶם: מליל. עם פני ישראל
ותימר להון. אגש. ארי יקריב מנכון.
קורבנא קדם יי. מן בעירא. מן תורי ומן
ענא. תקרבון ית קורבנכון:

אִם־עֲלֶה קִרְבָּנוּ מִן

**הַבְּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרִצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה: אִם עֲלֶתָא
קורבניה מן תורי. דבר שלים יקרבניה. לתרע משכן זמנא יקריב
יתיה. לרעוא ליה קדם יי: ד) וסמך ידו על ראש העלה**

— רס"י —

מהו אומר יקריב יקריב. אפלו נתערכה
עולת ראובן בעולת שמעון, יקריב כל אחת
לשם מי שהוא. וכן עולה בחלין, ימכרו
החלין לצרכי עולות, ויהי הן בלן עולות
ותקרב כל אחת לשם מי שהוא. יכול אפלו
נתערכה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד
לומר יקריבנו: **יקריב אותו.** מלמד שפופין
אותו. יכול בעל פרחו, תלמוד לומר לרצונו,
הא פיצד פופין אותו עד שיאמר רוצה אני:
לפני ה' וסמך. אין סמיכה בבמה:
ועל ראש העולה. להביא עולת חובה
לסמיכה ולהביא עולת הצאן: **העלה.** פרט
לעולת העוף: **ונרצה לו.** על מה הוא מרצה
לו, אם תאמר על פרייתות ומיתות בית דין
או מיתה בידי שמים או מלקות, הרי עגשן

לא תקריבו מן הגזל: **הבהמה.** יכול אף תיה
בכלל, תלמוד לומר בקר וצאן: **מין הבהמה.**
ולא בלה, להוציא את הרובע ואת הנרבע:
מן הבקר. להוציא את הנעבר: **מן הצאן.**
להוציא את המקצה: **ומן הצאן.** להוציא
את הנוגח שהמית. כשהוא אומר למטה מן
העגין (פסוק ג) מן הבקר, שאין תלמוד לומר,
להוציא את הטרפה: **תקריבו.** מלמד
ששנים מתנדבים עולה בשותפות:
קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור,
היא עולת קיץ המזבח הבאה מן המותרות:
ג **זכר.** ולא נקבה. כשהוא אומר זכר למטה,
שאינ תלמוד לומר, זכר ולא טומטום
ואנדרוגינוס: **תמים.** בלא מום: **אל פתח
אהל מועד.** מטפל בהבאתו עד העזרה.

זולק הדקדוק: ג אל פתח אהל מועד. תיבת פתח באזלא בכל התיגאן לא בטרס:

שימו' המור' (ג) מן הבהמה. המנהג להטעים ה"א הראשונה.

תפסיר רס"ג

ויג'פר לה: ה) ויד'בח אל'רת' בין ידי אללה. ויקרב בני הרון אל'אי'מה אל'דם. וירשוה עלי אל'מד'בח מסת'דירא. אל'די ענד באב כ'בא אל'מחצ'ר: ו) ויסל'ך אל'צע'ידה ויעצ'יהא א'עצ'אא: ז) ויש'עלון (י"ג: ויג'עלון) בני הרון אל'אמאם.

וְנִרְצָה לּוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיִסְמוּךְ יְדִיהָ. עַל רִישׁ עֲלֹתָא. וְיִתְרָעִי לִיהָ. לְכַפֵּרָא עֲלוֹהִי: ה) וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבְּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיָפוּס. ית בר תורי קדם יי. ויקרבון. בני אהרן פהניא ית דמא. ויזרקון ית דמא על מדב'חא סחור סחור. דבתרע משכן זמנא: ו) וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֵלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ: וְיִשְׁלַח יָת עֲלֹתָא. ויפליג יתה לאברהא: ז) וְנָתַנוּ בְנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ

— כ"י —

למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכ'ר נאמר סביב, ש'יהא הדם נתן בארבע רוחות המזבח. או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה. אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד נותן שתי מתנות ש'הן ארבע: א' אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק: ו) וְהִפְשִׁיט אֶת הָעֵלָה. מה תלמוד לומר העלה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: א' לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים: ז) וְנָתַנוּ אֵשׁ. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט: ב' בני אהרן הכהן. כשהוא בכהונו, הא אם עבד בבגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה ועל לאו שנתק לעשה: כ) וְשָׁחַט, וְהִקְרִיבוּ, הַכֹּהֲנִים. מקבלה ואלף מצות כהנה, למד על השחיטה שפשרה ב'ר: לפני ה'. בעזרה: וְהִקְרִיבוּ. זו קבלה שהיא הראשונה ומשמעה לשון הולכה, למדנו ששתי'הן בבני אהרן: בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: א' את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם שתי פעמים, להביא את שנתערב במינו או בשאינו מינו. יכול אף בכסולים או בחטאות הפנימיות או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר את דמו: וזרקו. עומד למטה וזרק מן הפלי לכתל המזבח

זולק הדקדוק: -ונרצה לו. תיבת לו בזקף קטן בתיגאן הישנות: ה' וְהִקְרִיבוּ. הנעימה על הרי"ש (מהר"ם): וזרקו את הדם על המזבח. תיבת המזבח בפשטא אחת בכל ס"י והיא מלרע:

תפסיר רס"ג

נארא עלי אלמד'בת. וינצ'דון עליהא חטבא: ח) וינצ'ד בני הרון אלאי'מה. אלאעצ'א ואלראס ואלקצ'בה. עלי אלחטב אלד'י עלי אלנאר. אלד'י עלי אלמד'בת: ט) וגופה ואכארעה יג'סלהא באלמא. ויקתר אלמאם אלכל עלי אלמד'בת. צעידה קרבאן מקבול מרצ'י ללה: י) ואן פאן קרבאנה מן אלג'נם. פמן אלצ'אן או מן אלמאעז צעידה

עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים
עַל-הָאֵשׁ: וַיִּתְּנוּ. בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּהֵנָּה.
אִישְׁתָּא עַל מִדְבַּחָא. וַיִּסְדְּרוּן אָעִיָּא עַל
אִישְׁתָּא: ח) וְעָרְכוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן
הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת-
הָרֹאשׁ וְאֶת-הַפְּדֵר עַל-
הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ
אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּסְדְּרוּן. בְּנֵי
אֶהֱרֹן בְּהֵנָּה. ית אבריא. ית רישא

וַיִּתְּ תרפא. על אָעִיָּא דַעַל אִישְׁתָּא. דַעַל מִדְבַּחָא: ט) וְקָרְבוּ
וּכְרָעוּ יָרְחֵן בַּמִּים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל'
הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לִיהוָה: וְגִיּוּיָהּ
וּכְרָעוּהִי יַחֲלִיל בְּמִיָּא. וַיִּסִּיק בְּהֵנָּה ית פולא לַמִּדְבַּחָא. עֲלֹתָא. קורבן
דַמַת־קַבֵּל בְּרַעוּא קָדָם יי: ס) וְאִם-מִן-הַצֹּאֵן קָרְבָּנוּ מִן-
הַבְּשָׂבִים או מִן-הָעֵזִים לְעֹלָה זָכַר תָּמִים יִקְרִיבוּ:

— רס"י —

ט עלה. לשם עולה וקטירנו: אשה.
בשישחטנו יהא שוחטו לשם האש. וכל אשה
לשון אש פויסד"ס זלע"י: ניחוח. נחת רוח
לפני שאמרתי ונעשה רצוני: י ואם מן
הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון. ולמה
הפסיק לתן רוח למשה להתבונן בין פרשה
לפרשה: מן הצאן מן הבבשים או מן
העזים. הרי אלו שלשה מיעוטין פרט לזקן.
לחולה ולמזוהם:

ח בני אהרן הכהנים. בשםם בכהונם. הא
כהן הדיוט שעבד בשמונה בגדים. עבודתו
פסולה: את הנתחים את הראש. לפי
שאין הראש בכלל הפשט. שכבר התנו
בשחיטה, לפיכך הצרך למנותו לעצמו: ואת
הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם
הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו
דרך כבוד שלמעלה: אשר על המזבח.
שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

תפסיר רס"ג

פליקרבֿה ד'כרא צחיקא:
 (יא) וידבחה עלי גאנב
 אלמדֿבת. שמאלייא בין ידי
 אללה. וירש בני הרון אלאימה
 דמה. עלי אלמדֿבת
 מסתדירא: (יב) ויעציה
 אעצאא. וראסה וקצבתה.
 ונצידהא אלאמאם. עלי
 אלחטב אלדי עלי אלנאר.
 אלדי עלי אלמדֿבת:
 (יג) ואלגוף (יז) ואלבטן)
 ואלאכארע וגסלהא באלמא.
 ויקדם אלאמאם אלכל ויקתרה
 עלי אלמדֿבת. הו צעידה.
 קרבאן מקבול מרצי ללה:
 (יד) ואן פאן קרבאנה מן

ואם מן ענא קורבניה מן אמריא.
 או מן בני עזיא לעלתא. דכר
 שלים יקרבניה: **וְשַׁחַט אֹתוֹ**
עַל יַרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה
לְפָנַי יְהוָה וּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֲרֹן
הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויכוס יתיה. על
 שדא דמדבחה. צפונא קדם יי. ויזרקון.
 בני אהרן כהניא ית דמיה. על מדבחה
 סחור סחור: **וְנָתַח אֹתוֹ**
לְנֹתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־
פָּדְרוֹ וְעַרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־

הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: ויפליג
 יתיה לאברוהי. וית רישיה וית תרבייה. ויסדר כהנא יתהון. על אעיא
 דעל אישתא. דעל מדבחה: **וְהִקְרִיב וְהִכְרַעַם יֶרְחָק**
בַּמִּים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: וגוא
 וכרעיא יחליל במיא. ויקריב כהנא ית כולא ויסיק למדבחה. עלתא
 הוא. קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי: **פ (שע) וְאִם**
מִן־הָעוֹף עֲלֶיהָ קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־

— כס"י —

יא על ירך המזבח: צפנה על צד המזבח: ויפליג כל העוף. לפי שנאמר (ויקרא כג יט) תמים
 לפני ה'. ואין צפון בבמה: יד מן העוף. ולא זכר בבקר בכשבים ובעזים, תמות וזכרות

הַתָּרִים אוּ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה
אֶת־קִרְבָּנָם: וְאִם מִן עוֹפֹת. עֲלֵתָא
 קוֹרְבָּנִיהָ קָדֵם יֵי. וְיִקְרִיב מִן שְׁפָנֵינִיא. אוּ
 מִן בְּנֵי יוֹנָה יֵת קוֹרְבָּנִיהָ:
וְהַקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־
הַמִּזְבֵּחַ וּמִלֶּק אֶת־רֹאשׁוֹ

תפסיר רס"ג
 אלטאיר צעידה ללה. פליקרבח
 מן אלשפאנין. או מן פראד
 אלחמאם: טו) ויקדמה
 אלחמאם אלי אלמד'בח.
 ופצל ראסה. תים יקתרה עלי
 אלמד'בח. וימצי דמה. עלי
 חאיט אלמד'בח: טז) וינוע
 חוצלתה מע קאנצתה.

וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:
 וְיִקְרַבְנִיהָ כֹּהֵנָא לְמַדְבְּחָא. וְיִמְלוֹק יֵת רִישִׁיהָ. וְיִסִּיק לְמַדְבְּחָא. וְיִתְמַצֵּי
 דְּמִיהָ. עַל כּוֹתֵל מַדְבְּחָא: **וְהִסִּיר אֶת־מְרֹאֲתוֹ**
בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֹדְמָה

— רס"י —

ופשוטו של מקרא מסודרס הוא ומלק והקטיר,
 וקודם הקטרה, ונמצה דמו כפר: טו **מְרֹאֲתוֹ.**
 מקום הרעי וזה הזפק: **בְּנִצְתָהּ.** עם בני
 מעיה. ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי נצו
 גם נעו (איכ"ד טו) וזה שתרגם אנקלוס
 באובליה. וזהו מדרשו שלאבא יוסי בן חנן,
 שאמר נוטל את הקרקבן עמה. ורבותינו
 זכרונם לברכה אמרו קודר סביב הזפק
 בספין פעין ארבה ונוטלו עם הנוצה שעל
 העור. בעולת בהמה, שאינה אוכלת אלא
 באבוס בעליה, נאמר (פסוק יט) **וְהִקְרַב**
וְהַכְרִיעַ יָרְחֵץ בְּמֵימַי וְהַקְטִיר, ובעוף, שנוזן
 מן הגזל, נאמר **וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ הַמַּעֲיִם,** שאכל
 מן הגזל: **אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ קֹדְמָה.** במזרחו של
 כבש: **אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן.** מקום שנותנין שם
 תרומת הדשן בכל בקר ודשון מזבח הפנימי
 והמנורה. וכלם נבלעים שם במקומן:

בבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות, יכול אף
 מחסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: **הַתָּרִים.**
 גדולים ולא קטנים: **בְּנֵי הַיּוֹנָה.** קטנים ולא
 גדולים: **מִן הַתָּרִים אוּ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה.** פרט
 לתחלת הצהוב, שבזה ושבזה שהוא פסול,
 שגדול הוא אצל בני יונה וקטן אצל תורים:
 טו **וְהַקְרִיבוּ.** אפלו פרידה אחת יביא: **הַכֹּהֵן**
וּמִלֶּק. אין מליקה בכלי אלא בעצמו
 שלכהן. קוצץ בצפרנו ממול העורף וחותך
 מפרקתו עד שמגיע לסימנין וקוצצן: **וְנִמְצָה**
דָּמוֹ. לשון מיץ אפים (משלי ל ג), כי אפס
 הפמן (ישעי' טז ז), כובש בית השחיטה על
 קיר המזבח והדם מתמצה ויורד: **וּמִלֶּק,**
וְהַקְטִיר, וְנִמְצָה. אפשר לומר בן מאחר
 שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה
 הראש בעצמו והגוף בעצמו, אף מליקה בן.

זולק הדקדוק: **וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ.** תיבת המזבח כפשטא אחת והיא מלרע:

תפסיר רס"ג

וַיִּטְרַחֲמָא לֹזֵק אֱלֹמֵדִבַּח
 שֶׁרְקִיָּא. פִּי מוֹצֵיעַ מִטְרַח
 אֱלֹמֵדִבַּח: (ז) וַיִּפְצֹלָהּ מִן
 אֲגַנְחַתָּהּ וְלֹא יִפְרֹזָה. תִּים
 יִקְתְּרָה אֱלֹמֵדִבַּח עָלָי
 אֱלֹמֵדִבַּח. עָלָי אֱלֹמֵדִבַּח
 אֱלֹמֵדִבַּח עָלָי אֱלֹמֵדִבַּח
 קִרְבָּאן מִקְבֹּל מִרְצֵי לֵלָה:
 ב א) וְאִי אֲנִסְאן קִרְבָּאן
 הַדִּיָּה לֵלָה. וְכִפָּאן קִרְבָּאן
 סְמֵדָא. פְּלִיִּצָב עָלֵיהָ

אֶל-מְקוֹם הַדָּשָׁן: וַיַּעֲדֵי יָת
 זְפָקִיָּה בְּאוֹכְלֵיהָ. וַיִּרְמֵי יָתִיהָ. בְּסִטְר
 מִדְּבַחָא קִדּוּמָא. בְּאַתְרֵי דְמִקְרִין קְטִמָּא:
 וְשָׁסַע אֶתְּוּ בְּכִנְפֵיּוֹ לֹא
 יִבְדִּילָ וְהִקְטִיר אֶתְּוּ הַכֹּהֵן
 הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר
 עַל הָאֵשׁ עָלָה הוּא אִשָּׁה
 רִיחַ נִיחֹחַ לִיהוָה: וַיִּפְרִיק יָתִיהָ
 בְּכִנְפוֹהֵי לֹא יִפְרִישׁ. וַיִּסִּיק יָתִיהָ כְּהֵנָּא
 לְמִדְּבַחָא. עַל אֲעִיָּא דְעַל אִישְׁתָּא. עָלְתָא הוּא. קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל
 בְּרַעְוָא קָדָם יי: ס ❀ שְׁבִיר בְּסִפְרֵי
 ❀ וְנִפְשׁ כִּי-תִקְרִיב
 קִרְבָּן מִנְחָה לִיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קִרְבָּנוֹ וַיִּצַק
 עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנְהָ: וְאֵנֶשׁ. אֲרִי יִקְרִיב.

— רס"י —

לְהַתְנַדֵּב מִנְחָה. עֲנִי אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מַעֲלָה אֲנִי עָלָיו כְּאֵלֹהֵי הַקְרִיב נִפְשׁוֹ: סֶלֶת
 יִהְיֶה קִרְבָּנוֹ. הָאֹמֵר הָרִי עָלֵי מִנְחָה סֶתֶם,
 מְבִיא מִנְחָת סֶלֶת, שְׁהִיא הִרְאֵשׁוּנָה
 שְׁבִמְנָחוֹת וְנִקְמָצַת כְּשִׁהִיא סֶלֶת, כְּמוֹ
 שְׁמִפּוֹרֵשׁ בְּעֵנִין. לְפִי שְׁנֵאֲמָרוֹ כִּי אֵין חֲמִשָּׁה
 מִיָּנִי מִנְחָוֹת, וְכִלְן בְּאוֹת אֲפִוּיוֹת קוֹדָם קְמִיִּצָה
 חוּץ מִזֶּה, לְכַף קְרוּיָה מִנְחָת סֶלֶת: סֶלֶת. אֵין
 סֶלֶת אֱלָא מִן הַחֲטִיָּין, שְׁנֵאֲמָר (שְׁמוֹת כט ז)
 סֶלֶת חֲטִיָּים, וְאֵין מִנְחָה פְּחוּתָה מִעֲשָׂרוֹן,
 שְׁנֵאֲמָר (ויק' יז כב) וְעֲשָׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה,
 עֲשָׂרוֹן לְכֹל מִנְחָה: וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן. עַל
 בְּלָה: וְנָתַן עָלֶיהָ לְבִנְהָ. עַל מִקְצָתָהּ, מִנִּיחַ
 קִמְץ לְבִנְהָ עָלֶיהָ לְצַד אֶחָד. וְמֵה רְאִיתָ

י וְשָׁסַע. אֵין שְׁסוּעַ אֱלָא בִּיד, וְכֵן הוּא אֹמֵר
 בְּשִׁמְשׁוֹן (שופטים יז ו) וַיִּשְׁסַעְהוּ כְּשָׁסַע הַגְּדִי:
 בְּכִנְפֵיּוֹ. עִם כְּנָפָיו, אֵינוֹ צָרִיף לְמָרוֹט כְּנָפָי
 נוֹצָתוֹ: בְּכִנְפֵיּוֹ. נוֹצָה מִמֶּשׁ. וְהֵלֵא אֵין לָךְ
 הַדִּיּוֹט שְׁמִרִיחַ רִיחַ רַע שְׁלִכְנָפִים נִשְׂרָפִים
 וְאֵין נִפְשׁוֹ קָצָה עָלָיו, וְלָמָּה אָמַר הַכְּתוּב
 וְהִקְטִיר, כִּדִּי שְׁיָהָא הַמִּזְבֵּחַ שְׁבַע וּמִהֲדָר
 בְּקִרְבָּנוֹ שְׁלַעֲנִי: לֹא יִבְדִּיל. אֵינוֹ מִפְּרָקוֹ
 לְגַמְרֵי לְשִׁתֵּי חֲתֻבוֹת, אֱלָא קוֹרְעוֹ מִגִּבּוֹ.
 נֵאֲמָר בְּעוֹף רִיחַ נִיחֹחַ, וְנֵאֲמָר בְּבִהֵמָה רִיחַ
 נִיחֹחַ, לוֹמֵר לָךְ אֶחָד הַמִּרְבָּה וְאֶחָד
 הַמִּמְעִיט, וּבִלְבָד שְׁיִכְוֹן אֶת לְבוֹ לְשִׁמְיָם:

ב וְנִפְשׁ כִּי-תִקְרִיב. לֹא נֵאֲמָר נִפְשׁ בְּכֹל
 קִרְבָּנוֹת נְדָבָה אֱלָא בְּמִנְחָה, מִי דִרְכּוֹ

תפסיר רס"ג

דהנא. ונגעל עליהא לבאנא:
 (ב) ויאתי בהא. אלי בעין בני
 הרון אלאימה. ויקבץ מל
 קבצתה. מן סמדהא ודהנהא.
 מע גמיע לבאנהא. ויקתר
 פיתהא עלי אלמדית.
 קרבאן מקבול מרצ'י ללה:

קורבן מנחתא קדם יי. סלתא יהי
 קורבניה. ויריק עליה משחא. ויתין עליה
 לבונתא: **ב ויהביאה אל-בני
 אהרן הכהנים וקמץ משם
 מלא קמצו מסלתה
 ומשמנה על כל-לבנתה**

**והקטיר הכהן את-אזכרתה המזבחה אשה
 ריח ניחח ליהוה: וייתנה. לות בני אהרן כהניא. ויקמוץ
 מתמן מלי קומציה. מסלתה וממשחה. על כל לבונתה. ויסיק כהנא.
 ית אזכרתה למדבחה. קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי:
ג והנותרת מן-המנחה לאהרן ולבניו קדש**

— כ"י —

(ויק' ו ט) והרים ממנו בקמצו. אין לה כשר
 אלא מה שבתוך הקומץ. אי בקמצו יכול
 חסר, תלמוד לומר מלא. הא כיצד, חופה
 שלש אצבעותיו על פס ידו, וזהו קומץ
 במשמע לשון העברית: **על כל לבנתה.**
 לבד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: **לבנתה
 והקטיר.** אף הלבונה בהקטרה: **מלא קמצו
 מסלתה ומשמנה.** הא אם קמץ ועלה בידו
 גרגיר מלח או קורט לבונה פסולה:
אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון
 המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת
 רוח: **ג לאהרן ולבניו.** כהן גדול נוטל חלק
 בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת:
קדש קדשים. היא להם: **מאשי ה'.** אין
 להם חלק בה אלא לאחר מתנות האשים:

לומר כן, שאין רבוי אחר רבוי בתורה אלא
 למעט. דבר אחר שמן על בלה, מפני שהוא
 נבלל עמה ונקמץ עמה, כמו שנאמר (פסוק ז)
 מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה,
 שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה,
 שנאמר (פסוק ז) על כל לבנתה, שלאחר
 שקמץ מלקט את הלבונה בלה מעליה
 ומקטירה: **ויצק, ונתן, ויהביאה.** מלמד
 שיצקה ובלילה כשרים בור: **ז הכהנים
 וקמץ.** מקמיצה ואלף מצות כהנה: **וקמץ
 משם.** ממקום שרגלי הור עומדות, ללמדך
 שהקמיצה כשרה בכל מקום בעורה, אף
 באחת עשרה אמה שלמקום דריסת רגלי
 ישראל: **מלא קמצו.** יכול מבורץ, מבצבץ
 ויוצא לכל צד, תלמוד לומר במקום אחר

זלק הדקדוק: והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה. תיבת הכהן בטעם אתי לא בשופר
 מהופך וכ"ה בכל התיגאן:

תפסיר רס"ג

ג) ואלפאציל מנהא. להרון
ובניה. מן כ'ואץ אלאקדאס מן
קראבין אלה: ד) ואן קרבת
הדייה מן כ'בו אלתנור. פלתפון
גראדק סמד פטיר מלתותה
בדהן. ורקאק פטיר מלתותה
בדהן ורקאק פטיר ממסוחה
בדהן: ה) ואן כאן קרבאנד
הדייה עלי אלטאבק. פלתפון
פטירא מן סמד מלתותה בדהן:
ו) ואת'רדהא ת'רדא. וצב

קדשים מאשי יהוה: ודישתאר
מן מנחתא. לאהרן ולבנוהי קדש
קודשין מקרבניא די: ס ד וכי
תקרב קרבן מנחה מאפה
תנור סלת חלות מצת
בלולת בשמן ורקיקי מצות
משחים בשמן: וארי תקריב.
קורבן מנחתא מאפה תנור. סולת

גריצן פטירן דפילן במשח. ואספוגין פטירין דמשיחין במשח: ס
ה **ואם-מנחה על-המחבת קרבנד סלת בלולה**
בשמן מצה תהיה: ואם מנחתא על מסריתא קורבנד.
סלתא. דפילא במשח פטיר תהי: ד פתות אתה פתים
ויצקת עליה שמן מנחה הוא: בצע יתה בצועין.

— כס"י —

והאמור בה רקיקין, באה עשרה רקיקין:
כ **ואם מנחה על המחבת.** שאמר הרי עלי
מנחת מחבת. וכלי הוא שהיה במקדש,
שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו
עמוק אלא צף ומעשה המנחה שבתוכו
קשין, שמתוך שהיא צפה, האור שורף את
השמן. וכלן טעונות שלש מתנות שמן,
יציקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי קודם
עשיתן: **סלת בלולה בשמן.** מלמד
שבוללן בעודן סלת: ו**פתות אתה פתים.**
לרבות כל המנחות, הנאפות קודם קמיצה,
לפיתיה: ו**יצקת עליה שמן מנחה הוא.**
לרבות כל המנחות ליציקה. יכול אף מנחת

ד **וכי תקרב וגו'.** שאמר הרי עלי מנחת
מאפה תנור, ולמד הכתוב שיביא או חלות
או רקיקין, החלות בלולות, והרקיקין משוחין.
ונחלקו רבותינו במשיחתן יש אומרים,
מושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל השמן
שבולג, שכל המנחות טעונות לוג שמן. ויש
אומרים מושחן כמין כי יננית ושאר השמן
נאכל בפני עצמו לפנהנים. מה תלמוד לומר
בשמן בשמן שתי פעמים, להכשיר שמן שני
ושלישי היוצא מן היותים, ואין צריך שמן
ראשון אלא למנורה, שנאמר בו (שמות כז כ)
וה. ושנינו במנחות (טו 6) כל המנחות
האפיות לפני קמיצתן ונקמצות על
ידי פתיחה, כלן באות עשר עשר חלות.

תפסיר רס"ג

עליהא דהנא. פד'אך מא יפון
הדייה: ז) ואן פאן קרבאנד
הדייה מן צנעה' אלטנגיר.
פלתעמל סמד בדהן: ח) פאית
באלהדייה. אלתי קד עמלת מן
אתדי תדיה ללה. ויקדמהא
אלי אלאמאם. יקדמהא אלי
אלמד'בת: ט) וירפע מנהא
פיתהא. ויקתרה עלי אלמד'בת.
קרבאנא מקבולא מרציא
ללה: י) ואלפאציל מנהא. להרון
ובניה. מן כ'ואץ אלאקדאס מן
קראבין אלה: יא) גמיע
אלהדאוא. אלתי תקרבוהא

ותריק עליה משחא. מנחתא היא: ס
וְאִם־מִנְחַת (שלישי)
מִרְחֶשֶׁת קִרְבָּנְךָ סֹלֶת
בִּשְׁמֶן תַּעֲשֶׂה: וְאִם מִנְחַת־א
רְדָתָא קִרְבָּנְךָ. סֹלֶת בְּמִשַׁח תִּתַּעְבִּיד:
וְהִבֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה
וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן
וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי
יֵת מִנְחַת־א. דתתעב'יד. מאלין לקדם יי.

וּקְרַבְנָה לְכֹהֵנָא. וּקְרַבְנָה לְמִדְבַּחָא: ט
הַמִּנְחָה אֶת־אֲזִכְרֹתֶיהָ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אִשֶׁה
רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרֵשׁ בְּהֵנָא מִן מִנְחַת־א יֵת אֲדָכְרֹתֶיהָ.
וַיִּסִּיק לְמִדְבַּחָא. קִוְרַבֵּן דְּמִתְקַבַּל בְּרַעְוֵא קָדָם יי: ד וְהִנּוֹתְרַת
מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאִשֵּׁי
יְהוָה: וּדְיִשְׁתָּאֵר מִן מִנְחַת־א. לְאַהֲרֹן וּלְבָנָהּ. קֹדֶשׁ קֹדָשִׁין
מִקִּוְרַבְנָא דִּי: דא כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה

— כס"י —

כל דבר רך על ידי משקה נראה פרוחש
ומנענע: ס אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה. מאחד
מן המינים הללו: וְהִקְרִיבָהּ. בעליה
אל הכהן: וְהִגִּישָׁה. הכהן: אֶל הַמִּזְבֵּחַ.
מגישה לקרן דרומית מערבית שלמזבח:
ט אֶת אֲזִכְרֹתֶיהָ. היא הקומץ:

מאפה תנור כן. תלמוד לומר עליה.
אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין.
תלמוד לומר היא: ז מִרְחֶשֶׁת. כלי הוא
שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה
שמנה צבור ואין האור שורפו, לפיכך
מעשה מנחה העשוין לתוכה רוחשין.

תפסיר רס"ג

ללה. לא תעמל כימירא. לאן כל כימיר וכל עסל. לא תקרבו מנה. קרבאנא ללה: יב) לכן קרבאן אול. תקרבוהא ללה. ואלי אלמד'בח לא תצעד לקבול מרצ'י: יג) וגמיע קרבאן הודאיאך אמלחה במלח. ולא תעטל (י"ז: תבטל) אלמלה. לאנה עהד רבד מן הדייתד. ומע סאיר קראבינד תקרב מלחא: יד) ואן קרבת הדייה בכור ללה. פפריד מקלי באלנאר. גריש מן אלהרף

לא תעשה חמץ פי כל-
שאר וכל-דבש לא-
תקטירו ממנו אשה
ליהוה: כל מנחתא. דתקרבו קדם
י. לא תתעביד חמיע. ארי כל חמיר
וכל דבש. לא תסקון מניה. קורבנא קדם
י. קרבן ראשית תקריבו
אתם ליהוה ואל-המזבח
לא-יעלו לריח ניחח: קורבן
קדמאי. תקרבון יתהון קדם י.

ולמדבחה לא יתסקון לאתקבלא ברעוא: יג) וכל-קרבן
מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח
ברית אלהיך מעל מנחתך על כל-קרבנדך
תקריב מלח: וכל קורבן מנחתך במלחא תמלח. ולא תבטיל.
מלח קים אלהך. מעל מנחתך. על כל קורבנדך תקריב מלחא: ס
יא) ואם-תקריב מנחת בכורים ליהוה אביב

— כס"י —

במזבח במלח, ונסוף המים בוח: על כל
קרבנדך. על עולת בהמה ועוף ואימורי כל
הקדשים בלן: יא) ואם תקריב. הרי אם
משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי
במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא חובה,
וכן (צמדז לו ז) ואם יהיה היובל וגו': מנחת
בכורים. במנחת העומר הכתוב מדבר,
שהיא באה אביב בשעת בשול התבואה, ומן

יא) וכל דבש. כל מתיקת פרי קריה דבש:
יב) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך
להביא מן השאור ומן הדבש קרבן ראשית
שתי הלחם שלעצרת הבאים מן השאור,
שנאמר (ויק' כג יז) חמץ תאפינה, ובכורים מן
הדבש, כמו בכורי תאנים ותמרים: יג) מלח
ברית. שהברית כרותה למלח מששת מי
בראשית, שהבטחו המים התחתונים לקרב

קָלוּי בַּאֲשׁ גֵּרֶשׁ בְּרִמְלָה
 תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת
 בְּפוּרֶיךָ: וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בְּפוּרִין
 קָדָם יי. אָבִיב. קָלִי בְּנוֹר פִּירוּכָן רִפְיָן.
 תִּקְרִיב ית מִנְחַת בְּפוּרֶיךָ: טו וְנָתַתָּ
 עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ
 לְבִנְהָ מִנְחָה הוּא: וְתִתִּין עֲלֶיהָ
 מִשְׁחָא. וְתִשׁוּי עֲלֶיהָ לְבוֹנָתָא. מִנְחָתָא

תפסיר רס"ג

קרבנהא: טו) ואגעל עליהא
 דהנא. וצייר עליהא לבאנא.
 כידאך מא תפון הדיניה:
 טז) ויקתר אלאמאם פיתהא.
 מן גרישהא ודהנהא. מע גמיע
 לבאנהא. קרבאנא ללה:
 ג א) ואן פאן קרבאנה דיבח
 סלאמה מן אלפקר. דיפר או
 אנת'י. פליקרבא צחיתא בין ידי
 אלה: ב) ויסנד ידה עלי ראס
 קרבאנה. וידבחה. ענד באב

היא: טז וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אִזְכָּרְתָהּ מִגֵּרֶשָׁה
 וּמִשְׁמֹנֶה עַל כָּל־לְבוֹנָתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: וַיִּסֶּק
 כָּהֵנָא ית אדכרתה. מגרסה וממשה. על כל לבונתה. קורבנא קדם יי:
 פ טו בספרי תימן (רביעי) ג וְאִם־זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ
 אִם מִן־הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זָכַר אִם־נִקְבָּה
 תָּמִים יִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְאִם נכסת קודש'יא קורבניה.
 אִם מִן תוֹרֵי הוּא מִקְרִיב. אִם דָּכַר אִם נִקְבָּא. שְׁלִים יִקְרַבְנִיה קָדָם יי:
 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וּשְׁחָטֹו פֶּתַח אֹהֶל

— רס"י —

(איכס ג טז) ויגרס בחצץ, וכן גרסה נפשי
 (תכליס קיט ט): פֶּרְמֶל. בעוד הכר מלא.
 שהתבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל פן
 נקראים המלילות פרמל, וכן (מלכיס ז' ד טז)
 וכרמל בצקלוננו:
 אחר שלמים. שמשילים שלום בעולם. דבר
 אחר שלמים שיש בהם שלום למזבח

השעורים היא באה. נאמר כאן אביב, ונאמר
 להלן (שמות ט לט) כי השעורה אביב:
 קלוי באש. שמנבשין אותה על האור
 באבוב שלקלאים, שאלולי כן אינה נטחנת
 בריחים, לפי שהיא לחה: גֵּרֶשׁ בְּרִמְלָה.
 גרוסה בעודה לחה: גֵּרֶשׁ. לשון שבירה
 וטחינה, גורסה בריחים שלגרוסות, כמו

תפסיר רס"ג

מועד וזרקו בני אהרן
 הכהנים את הדם על-
 המזבח סביב: ויסמוך ידיה על
 ריש קורבניה. ויכסניה. בתרע משפן
 זמנא. ויזרקון. בני אהרן כהניא ית דמא.
 על מדבחה סחור סחור: והקריב
 מזבח השלמים אשה
 ליהוה את החלב המכסה
 את הקרב ואת כל החלב

כ"בא אלמחציר. וירשו. בני
 הרון אלאימה אדם. עלי
 אלמד"ב מ"סתדירא: ג) ויקרב
 מן ד"בח אלסלאמה קרבאנא
 ללה. אלתירב אלמגישי אלגוף.
 וסאיר אלשחם. אלדי עלי
 אלגוף: ד) ואלכלותין ואלשחם
 אלדי עליהמא. אלדי עלי
 אלמחשוא. וזאדה אלכבד. מע
 אלפלי ונזעהא: ה) ויקתרו
 דאלד בני הרון עלי אלמד"ב.
 עלי אלצעידה. אלתי עלי

אשר על הקרב: ויקריב מנכסת קודשיא. קורבנא קדם יי.
 ית תרפא דחפי ית גוא. וית כל תרפא. דעל גוא: ואת שתי
 הכלית ואת החלב אשר עליהן אשר על-
 הכסלים ואת היתרת על הכבד על הכליות
 יסירנה: וית תרתין פולין. וית תרפא דעליהון. דעל גססיא. וית
 חצרא דעל כבדא. על פוליתא יעדינה: והקטירו אתו
 בני אהרן המזבחה על העלה אשר על העצים

— רס"י —

הבשר חופהו: היתרת. הוא דופן המסוף,
 שקורין ליכני"ש ובלשון ארמי חצרא דכבדא:
 על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט.
 ובמקום אחר הוא אומר (ויק' ט י) ואת
 היתרת מן הכבד: על הכבד על הכליות.
 לבד מן הכבד ולבד מן הכליות יסירנה לזו:
 כ על העלה. מלבד העולה. למדנו שתקדים
 עולת תמיד לכל קרבן על המערכה:

ולכהנים ולבעלים: ג ואת כל החלב וגוי.
 להביא חלב שעל הקבה, דברי רבי
 ישמעאל. רבי עקיבא אומר להביא חלב
 שעל הדקין: ד הכסלים. פלנ"ש זלע"ז.
 שהחלב שעל הכליות, כשהקמה חיה, הוא
 בגובה הכסלים והם מלמשה, וזהו החלב
 שתחת המתנים, שקורין זלע"ז לזכיל"ש, לזבן
 הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובתחתיתו

תפסיר רס"ג

אלחטב אלדי עלי אלנאר.
 קרבאן מקבול מרצי ללה:
 (ו) ואן פאן קרבאנה מן
 אלג'נם. דיבח סלאמה ללה.
 דיכר או אנת'י. פליקרב'ה
 צחיחא: (ז) פאן פאן קרבאנה
 חמלא. פליקרב'ה בין ידי אללה:
 (ח) ויסנד' ידה עלי ראס
 קרבאנה. וידיבחה בין ידי
 כיבא אלמחצ'ר. וירשו בני
 הרון דמה. עלי אלמד'בח
 מסתדירא: (ט) ויקרב מן דיבח
 אלסלאמה קרבאנא ללה.
 אלתיב ואלאל'ה צחיחה.

**אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ
 נִיחַח לַיהוָה: וַיִּסְקוּן יְתִיָּה בְּנֵי
 אֶהֱרֹן לְמִדְבַּחָא. עַל עֲלֹתָא. דְּעַל אֶעֱיֵא
 דְּעַל אִישְׁתָּא. קוּרְבַּן דְּמִתְקַבַּל בְּרַעוּא
 קָדָם יי: פ וְאִם-מִן-הַצֹּאֵן
 קָרְבָּנוּ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה
 זָכָר אוּ נִקְבָּה תָּמִים
 יִקְרִיבֵנוּ: וְאִם מִן עֶגְזָא קוּרְבָּנִיָּה.
 לְנִכְסֵת קוּדְשִׁיא קָדָם יי. דְּכָר אוּ נִקְבָּא.
 שְׁלִים יִקְרְבֵנִיָּה: אִם-כֶּשֶׁב הוּא**

**מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוּ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְפָנַי יְהוָה:
 אִם אָמַר. הוּא מִקְרִיב ית קורבניָה. ויקריב יתיה קדם יי: ח וְסָמַךְ
 אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוּ וְשָׁחַט אֹתוֹ לְפָנַי
 אֶהֱל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת-דָּמוֹ
 עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וַיִּסְמוֹךְ ית ידיה על ריש קורבניָה. ויפוס
 יתיה. קדם משפן זמנא. ויזרקון. בני אהרן ית דמיה. על מדבחה סחור
 סחור: ט וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה
 חֲלָבוֹ הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעֹמֶת הָעֵצָה יִסִּירְנָה**

— כס"י —

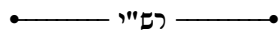
ז אִם כֶּשֶׁב. לפי שיש באימורי הכֶּשֶׁב מה שאין באימורי העז, שהכֶּשֶׁב אליתו קרבה, לכך נחלקו לשתני פרשיות: ח וְזָרְקוּ. שתי מתנות שהן ארבע, ועל ידי הכלי הוא זורק, שמן המזיר. (י) אִם-כֶּשֶׁב. כן המנהג להעמיד מלת כֶּשֶׁב בתביר, וכן הוא בכמה תיגאן.

תפסיר רס"ג

אמאם אלעצעץ ינועהא.
 ואלתרב אלמג'טי אלגוף.
 וסאיר אלשחם. אלדי עלי
 אלגוף: י) ואלכלותין. ואלשחם
 אלדי עלימא. אלדי עלי
 אלמחשא. וזיאהד' אלכבד. מע
 אלפלי ינועהא: יא) ויקתר
 דיאלך אלמאם עלי
 אלמדיבת. קרבאן מקבול
 ללה: יב) ואן פאן קרבאנה
 מן אלמאעז. פליקרבא
 בין ידי אללה: יג) ויסנד
 ידה עלי ראסה. ויד'בחה.
 בין ידי כבא אלמחציר.
 וירשון. בני תרון דמה. עלי
 אלמדיבת. קרבאנא מסתדירא:

וְאֶת־הַחֶלֶב הַמִּכֶּסֶה אֶת־
 הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: וַיִּקְרֵב
 מִנְכַּסֶּת קוֹדֶשִׁיא קוֹרְבָנָא קָדִים יי. תרבייה
 אליתא שלמתא. לקביל שזרתא
 יעדינה. וית תרבא דחפי ית גוא. וית כל
 תרבא דעל גוא: ד ואת שתי
 הכלית ואת החלב אשר
 עלהן אשר על-הכסלים
 ואת-היתרת על-הכבד
 על-הכלית יסירנה: וית

תרתיין פולין. וית תרבא דעליהון.
 דעל גססיא. וית חצרא דעל כבדא. על פוליתא יעדינה:
 וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמְּזַבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה:
 וַיִּסְקְנִיה בָּהֵנָּא לְמִדְבַּחָא. לַחִים קוֹרְבָנָא קָדִים יי: פ וְאִם־עֹז
 קָרְבָנוּ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְאִם מִן בְּנֵי עֲזִיא קוֹרְבָנִיה.
 וַיִּקְרַבְנִיה קָדִים יי: זג וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט
 אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶרֶן אֶת־דָּמוֹ
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וַיִּסְמוֹךְ יָת יְדִיה עַל רִישִׁייה. וַיִּפֹּס יָתִייה.
 קָדִים מִשְׁכַּן זְמָנָא. וַיִּזְרְקוּן. בְּנֵי אֹהֶרֶן יָת דְּמִייה. עַל מִדְבַּחָא סְחוֹר סְחוֹר:

יא לחם אשה לה. לחמו שלאש לשם נשחיתה עץ בלחמו. (זיאל כ 6) עבד לחם רב.
 גבוה: לחם. לשון מאכל, וכן (ימיכו יא יט) (קבלת יט) לשחוק עשים לחם:

תפסיר רס"ג

יד) ויקרב מנה קרבאנא ללה. אלתירב אלמגיטי אלגוף. וסאיר אלשחם. אלדי עלי אלגוף: טו) ואלפלותין. ואלשחם אלדי עליהמא. אלדי עלי אלשחם. וזאדה אלכבה מע אלפלי ינועהא: טז) ויקתרהא אלמאם עלי אלמדבת. קרבאנא מתדקא מרצי מקבול. כל שחם כדאך ללה: יז) רסם אלדהר עלי מר אגיאלכם. פי גמיע מסאכנכם. כל שחם וכל דם לא תאכלו: ד א) תים כלם אללה מוסי תכלימא:

וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קִרְבָּנוֹ
 אִשָּׁה לִיהוָה אֶת-הַחֶלֶב
 הַמִּכֶּסֶה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת
 כָּל-הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:
 וַיִּקְרִיב מִנִּיהָ קוֹרְבָנִיהָ. קוֹרְבָנָא קָדָם יי.
 ית תרפא דחפי ית גוא. וית כל תרפא.
 דעל גוא: טו) ואת שתי הכלית
 ואת-החלב אשר עלהו
 אשר על הכסלים ואת-
 היתרת על-הפבד על

הכלית יסירנה: וית תרתין בולין. וית תרפא דעליהו. דעל
 גססיא. וית חצרא דעל כבדא. על בוליתא יעדינה: טז) וְהִקְטִירֶם
 הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל-
 חֶלֶב לִיהוָה: וַיִּסְקֶנּוּן כֹּהֵנָא לְמִדְבַּחָא. לחים קורבנא
 לאתקבלא ברעוא. כל תרפא קדם יי: ז) חֲקַת עוֹלָם
 לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל-חֶלֶב וְכֹל-דָּם
 לֹא תֹאכְלוּ: קים עלם לדריכו. בכל מותבניכו. כל תרפא וכל
 דמא לא תיכלון: פ) בבבבבב בספרי תימן (חמישי) ד וידבר
 יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:

— כ"י —

ז) חֲקַת עוֹלָם. יפה מפורש בתורת כהנים כל הפסוק הנה:
 שמו דמור (6) אל-משה לאמר. המנהג להפריד בקריאה בין משה ובין לאמר. וכן בכל התורה כולה.

תפסיד רס"ג

(ב) מר בני אסראיל קאילא. אי אנסאן אכטא בטהו מן פראיין אללה. אלתי לא תעמל. פעמל וחדה מנהם: ג) אן אכטא אלממסוח. עלי סביל כטא אלנאס. פליקרב. עלי כטייתה אלתי אכטא. רתיא מן אלבקר צחיחא. ללה ד'פוח: ד) ויאתי באלדת. אלי באב כ'בא אלמחציר בין ידי אללה. ויסנד ידה עלי ראסה. ויד'בחה בין ידי אללה:

דָּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי-תַחַטָּא
 בְּשִׁגְגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה
 אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה
 מֵאַחַת מֵהֵנָּה: מִלִּיל. עִם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵי אָנָּשׁ. אָרִי יְחֹב בְּשָׁלוֹ
 מִכֹּל פְּקוּדֵי דָיִ. דְּלֹא כְּשָׂרִין לְאֵתְעֻבְדָּא.
 וַיַּעֲבִיד, מִן חַד מִנְהוֹן: א אִם הִכְהֵן
 הַמְּשִׁיחַ יַחַטָּא לְאַשְׁמַת
 הָעַם וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן-
 בָּקָר תָּמִים לִיהוָה לְחַטָּאת: אִם כֹּהֵנָּא רַבָּא. יְחֹב
 לְחֹבֶת עֲמָא. וַיִּקְרִיב. עַל חֹבְתִיהָ דְחָב. תוֹר בַּר תוֹרֵי שְׁלִים, קָדָם יי
 לְחַטָּתָא: ד וְהִבִּיא אֶת-הַפָּר אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
 לְפָנָי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַפָּר וְשָׁחַט
 אֶת-הַפָּר לְפָנָי יְהוָה: וַיִּיתֵי יָת תוֹרָא. לְתַרְעָ. מִשְׁכַּן זְמָנָא
 לְקָדָם יי. וַיִּסְמוֹךְ יָת יָדֵיהָ עַל רִישׁ תוֹרָא, וַיְפֹס יָת תוֹרָא קָדָם יי:

— כש"י —

שנאמר לאשמת העם ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו (פסוק יג). ופשוטו לפי אנגדה, כשכהן גדול חוטא, אשמת העם הוא זה, שהן תלוין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקלקל: פר. יכול זקן, תלמוד לומר בן, אי בן יכול קטן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן שלש:

ד כמכל מצות ה'. פרשו רבותינו אין חטאת באה אלא על דבר שזדונו לאו וכרת (ושגגתו חטאת): מאחת מהנה. ממוקצת אחת מקו, כגון הכותב בשבת שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל: ג אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חיב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו

תפסיר רס"ג

ה) ויאכיד' אלאמאם אלמטסוח מן דמה. ונדכילה אלי כ'בא אלמחציר: ו) ונצח מנה. סבע מראר בין ידי אלה. קבאלה סגף אלקודס: ז) תים יצע אלאמאם מן אדם. עלי ארכאן מדיבח בכור אלצמוג בין ידי אלה. אלדי פי כ'בא אלמחציר. ובאקי אדם. יצ'בה ענד אסאס מדיבח אלצעידה אלדי ענד באב כ'בא אלמחציר: ח) וגמיע שחם רת' אלד'כזה ינזעה מנה. אלת'רב

וְלֶקַח הַכֹּהֵן הַמִּשִּׁיחַ מִדָּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד: וַיֹּסֵב כְּהֵנָּא. רַבָּא מִדְּמָא דְתוֹרָא, וַיַּעֲיֵל יְתִיה לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא: וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וְהִזָּה מִן-הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת-פְּנֵי פְרֻכַת הַקֹּדֶשׁ: וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָּא. ית אצבעיה בדמא.

וַיְדִי מִן דְּמָא. שִׁבְעַ זְמַנִּין קָדַם יי. קָדַם פְּרוּכְתָּא דְקוּדְשָׁא: וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן-הַדָּם עַל-קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל-דָּם הַפָּר יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר-פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּתֵּן כְּהֵנָּא מִן דְּמָא. עַל קַרְנֵת. מִדְּבַחָא דְקַטֹּרֶת בְּסַמֵּי דְקָדַם יי. דְּבַמִּשְׁכַּן זְמַנָּא. וְיַת כָּל דְּמָא דְתוֹרָא. יִשְׁפֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא, דְּבַתְרַע מִשְׁכַּן זְמַנָּא: וְאֵת-כָּל-חֵלֶב פֶּר הַחֲטָאֹת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת-

— כ"י —

כ) אל אהל מועד. למשכן, ובבית עולמים. היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו: להיכל: ואת פני פרכת הקדש. כנגד זואת כל דם. שגרי הדם: ואת כל חלב מקום קדשתה, מכון כנגד בין הבדים, ולא פרו. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר זולק הדקדוק: וְלֶקַח הַכֹּהֵן הַמִּשִּׁיחַ. ולקח מאריך, הכהן תביר, המשיח טפחא: שמו המור (ו) ולקח הכהן המשיח. ולקח, מאריך. הכהן תביר. המשיח טפחא. וכן אנו נוהגים. רשי"ה.

תפסיר רס"ג

אלמג'טי אלגוף. וסאיר אלשחם. אלד'י עלי אלגוף: (ט) ואלכלותין. ואלשחם אלד'י עליהמא. אלד'י עלי אלשחם. וזאדה אלכבד. מע אלכלי ינזעהא: (ז) כמא ירפע. מן תיור דיבח אלסלאמה. ויקתרה עלי מדיבח אלצעידה: (יא) וגלד אלתיור וגמיע לחמה. מע ראסה ואפארעה. ובטנה ופרתה: (יב) ויכרג גמיע דיאלד.

הַחֲלֵב הַמִּכֶּסֶה עַל-הַקָּרֵב
וְאֵת כָּל-הַחֲלֵב אֲשֶׁר עַל-

הַקָּרֵב: וְיֵת כָּל תֵּרֵב. תוֹרָא דְחֻטָּא
יִפְרִישׁ מִנִּיה. יֵת תֵּרֵבָא דְחֻפִּי עַל גֹּא. וְיֵת
כָּל תֵּרֵבָא. דְעַל גֹּא: ט וְאֵת שְׁתֵּי
הַכֹּלִיֹּת וְאֵת-הַחֲלֵב אֲשֶׁר
עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכֶּסֶלִים
וְאֵת-הֵיתָרֹת עַל-הַכֶּבֶד

עַל-הַכֹּלִיֹּת יִסְרְנָה: וְיֵת תֵּרֵתִין כּוּלִין. וְיֵת תֵּרֵבָא דְעֲלֵיהֶן.
דְעַל גֶּסְסִיא. וְיֵת חֻצָּא דְעַל כֶּבֶדָא. עַל כּוּלֵיתָא יַעֲדִינָה: ד כָּאֲשֶׁר
יּוֹרֵם מִשׁוֹר זִבְח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הַכֹּהֵן עַל
מִזְבֵּחַ הָעֹלָה: כְּמָא דְמִתְפָּרֵשׁ. מִתּוֹר נִכְסֵת קוּדְשִׁיא. וְיִסְיָקוּן
כְּהֵנָא. עַל מִדְבַּחָא דְעֹלָתָא: יא וְאֵת-עוֹר הַפָּר וְאֵת כָּל-
בְּשָׂרוֹ עַל-רֹאשׁוֹ וְעַל-כַּרְעֵיו וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:
וְיֵת מִשַּׁךְ תּוֹרָא וְיֵת כָּל בְּסָרִיָּה. עַל רִישִׁיָּה וְעַל כַּרְעוּהִי. וְגוּיָּה וְאִכְלִיָּה:
יב וְהוֹצִיא אֶת-כָּל הַפָּר אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה

— כש"י —

לשלמים מה שלמים לשמן, אף זה לשמו.
ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום
לעולם. ובשחיתת קדשים מצריכו ללמוד
המנוג, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים,
בפרק איזהו מקומן [זכמים מט]: על הכבד על
הכליות, יא על ראשו ועל כרעיו.
כלן לשון תוספת הן, כמו מלבד:

פר, לרבות פר שלום הכפורים לכליות
ולחלבים וליתרת: החטאת. להביא שעירי
עבודה זרה לכליות ולחלבים ויתרת: ירים
ממנו. מן המקבר, שלא ינתחנו קודם הסרת
חלבו, [כ"ז]: כָּאֲשֶׁר יורם. מאותן אימורין
המפורשין בשור זבח השלמים. וכי מה פרש
בזבח השלמים שלא פרש כאן, אלא להקישו

תפסיד רס"ג

אלי כי ארג אלעספר. אלי מוציע טאהר אלי מטרח אלדמאד. ויחזקה עלי חטב באלנאר. פי מוציע מטרח אלדמאד יתקו: יג) ואן סהי גמע מן גמיע אל אסראיל. וגבי אמר מן עיון אלגוק. פעמלו. ואחדה מן פראיץ אללה. אלתי לא תעמל פאתמו: יד) תים ערפת אלכטייה. אלתי אכטו בהא. פליקר ב אלגוק. דתיא מן אלבקר לאלד'פוח. ויאתו בה. אלי באב כיבא אלמחצר:

אֶל-מָקוֹם טָהוֹר אֶל-
שַׁפְּףֵי הַדָּשָׁן וְשָׂרֵף אֹתוֹ
עַל-עַיִם בְּאֵשׁ עַל-שַׁפְּףֵי
הַדָּשָׁן יִשְׂרָף: וַיִּפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא.
לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא. לְאֵתֵר דְּכִי לְאֵתֵר
בֵּית מִיִּשְׁד קִטְמָא. וַיּוֹקִיד יְתִיה. עַל
אָעִיא בְּאִישְׁתָּא. עַל אֵתֵר בֵּית מִיִּשְׁד
קִטְמָא יתוקד: פ וְאִם כָּל
עֵדֵת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם
דְּבַר מַעֲיָנֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ

אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָהּ

וְאִשְׁמוּ: וְאִם כָּל בְּנֵי-שְׂתָא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתַּלּוּן. וַיְהִי מְכּוּסָא פִתְגָמָא.
מַעֲיָנֵי קְהָלָא. וַיַּעֲבֹדוּן. חַד מִכָּל פְּקוּדֵיא דֵיִי. דְּלֹא כְּשָׂרִין לְאֵתְעַבְדָּא
וַיַּחֲבֹבוּן: וְנִוְדְעָה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ
וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פֶּר בֶּן-בָּקָר לְחֲטָאת וְהִבְיִאוּ
אֹתוֹ לְפָנַי אֶהְל מוֹעֵד: וְתִתִּידַע חֻבְתָּא. דְּחָבוּ עֲלֶיהָ.
וַיִּקְרְבוּן קְהָלָא. תוֹר בֶּר תוֹרֵי לְחֲטָתָא. וַיִּיתוֹן יְתִיה. לְקַדָּם מִשְׁפָּן זְמָנָא:

— רס"י —

אל שפף הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסלק מן המזבחה כמו שנאמר (ויקרא ו ז) והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה: על שפף הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר אלא ללמד, שאפלו אין שם דשן: יג עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל פרייתות שבתורה שהוא מתר:

יז אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטמאה להשליך אבנים מנגעות ולבית הקברות, הצריך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, כמו שפרשוהו רבותינו במסכת יומא (סח 6) ובסנהדרין (נז 3):

תפסיר רס"ג

(טו) וינסד. שיוך אלגמאעה אידיהם. עלי ראס אלת'ור בין ידי אללה. ויד'בחה בין ידי אללה: (טז) וידכיל. אלמאם אלממסוח מן ד'מזה. אלי כ'בא אלמחצ'ר: (יז) ויג'מס אצבעה פיה. וינצח מנה. סבע מראר בין ידי אללה. קבאלה אלסגף: (יח) ומנה. יצע עלי ארפאן אלמד'בחה. אלד' בין ידי אללה. אלד' פי כ'בא אלמחצ'ר. ובאקיה יצבה ענד אסאס מד'בחה אלצעידה. אלד' ענד באב כ'בא אלמחצ'ר:

וּסְמְכוּ זְקַנֵי הָעֵדָה אֶת־
 יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי
 יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי
 יְהוָה: וַיִּסְמְכוּ. סָבִי פְנֵשְׁתָּא יֵת
 יְדֵיהוֹן. עַל רִישׁ תּוֹרָא קְדָם יי. וַיְפֹס יֵת
 תּוֹרָא קְדָם יי: וְהֵבִיא הַכֹּהֵן
 הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר אֶל־אֹהֶל
 מוֹעֵד: וַיַּעֲלֵה כַּהֵנָּא. רַבָּא מִדָּמָא
 דְּתוֹרָא. לְמִשְׁפַּחַן זְמָנָא: וְטָבַל
 הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה
 שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפְּרֹכֶת:
 וַיִּטְבֹּל כַּהֵנָּא. אֶצְבָּעֵיהָ מִן דָּמָא. וַיְדִי. שִׁבְעַת זְמַנִּין קְדָם יי. קְדָם
 פְּרוּכְתָא: וּמִן־הַדָּם יִתֵּן | עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ
 אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־
 הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד: וּמִן דָּמָא. יִתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְּבָחָא. דְּקְדָם יי.

— כ"ט —

הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם: י אֶת פְּנֵי הַפְּרֹכֶת. ולמעלה הוא אומר את פני פרוכת הקדש. משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחה, פמליא שלו מתקמת, ואם בלה סרחה, אין פמליא שלו זולק הדקדוק: וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר. תיבת והביא בדרגא. ותיבת הכהן בתביר, לחבר ההבאה לכהן:

תפסיר רס"ג

יט) וגמיע שחמזה ירפעה מנה. ויקתרה עלי אלמד'בת: כ) ויעמל בה כמא עמל ברת' אלד'כזה. כד'אך יעמל בה ויסתג'פר ענהם. אל'אמאם ויג'פר להם: כא) ויכירג גמיע אל'תור אלי כ'ארג אל'עס'ר. ויחרקה. כמא אתרק אל'תור אל'אונל. הו די'כזה אל'גוק: כב) ואן אכ'טא שר'ף. ועמל ואחדה מן פ'ראיץ' אל'לה רבה.

דבמשפן זמנא. וית כל דמא. ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא. דבתרע משפן זמנא: יט) ואת כל-חלבו ירים ממנו והקטיר המזבחה: וית כל תרביה יפריש מניה. ויסיק למדבחה: כ) ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו

וכפר עליהם הכהן ונסלח להם: ויעבד לתורא. כמא דעבד לתורא דחטתא. כן יעבד ליה. ויכפר עליהון. כהנא וישתביק להון: כא) והוציא את-הפר אל-מחויץ למחנה ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון חטאת הקהל הוא: ויפיק ית תורא. למברא למשריתא.

ויקיד יתיה. כמא דאוקיד. ית תורא קדמאה. חטאת קהלא הוא: כ

כב) אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל-מצות יהוה אלהיו אשר לא-תעשינה

❖ חמושי בספרי תימן ❖

— כס"י —

שפרש שם מה שלא פ'רש כאן. ולכפול במצות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בנתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כפר, דצ'רד לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת: כב) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל וחומר שמתחרט על ודוונותיו:

יט) ואת כל חלבו ירים. אף על פי שלא פ'רש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועשה לפר כאשר עשה וגוי. ומפני מה לא נתפרשו בו, תנא דבי ר' ישמעאל (זכחיס מה 3) משל למלך שזעם על אודבו ומעט בסרחונו מפני חבתו: כ) ועשה לפר. זה כאשר עשה לפר החטאת, כמו שמפורש בפר בהן משיח, להביא יותרת ושתי כליות

תפסיד רס"ג

אלתי לא תעמל. סהוא פאת'מו: כג) תים עלם בכ'טייתה אלדי אכ'טא. פליאת בקרבאנה. עתוד מן אלמאעז ד'כר צ'חיה: כד) ויסנד ידה עלי ראסה. ונד'בחה. פי מוציע נד'בח אלצעידה בין ידי אללה. כד'אך מא זפון ד'כרה: כה) ויאכ'ד אלמאם מן דמה באצבעה. ויגעל. עלי ארפאן מד'בח אלצעידה. וסאיר ד'מה. יצבה ענד אסאסה: כו) וגמיע שחמה יקתרה עלי אלמד'בת. כשחם ד'בח אלסלאמה.

בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם: אִם רָבָא יְחֻב.
וַיַּעֲבִיד. חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דַיִי אֱלֹהִיהָ.
דְּלֹא כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא. בְּשָׁלוֹ וַיְחֻב:
כָּא־הוֹדַע אֱלֹוֹ חַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא בֵּהּ וְהֵבִיא אֶת־
קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר
תָּמִים: אִו אֶת־יָדָע לִיה חוֹבְתִיהָ. דְּחֵב
בֵּהּ. וַיִּיתֵי ית קוֹרְבָּנִיהָ. צְפִיר בַר עִזִּין דְּכָר
שְׁלִים: כָּד וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ
הַשְּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בְּמִקּוֹם
אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לְפָנָי יְהוָה חַטָּאת הוּא:
וַיִּסְמוֹךְ יָדִיהָ עַל רִישׁ צְפִירָא. וַיִּכּוֹס יָתִיהָ. בְּאַתְרָא. דְּיִכּוֹס ית עֲלֵתָא
קָדָם יִי. חַטָּתָא הוּא: כָּה וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת
בְּאַצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת
דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה: וַיִּסַּב כְּהֵנָּא.
מִדָּמָא דְּחַטָּתָא בְּאַצְבָּעִיהָ. וַיִּתִּין. עַל קֶרְנֵת מִדְּבַחָא
דְּעֲלֵתָא. וַיִּת דְּמִיָּה יִשְׁפּוֹךְ. לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְּעֲלֵתָא: כָּו וְאֶת־כָּל־
חֵלְבוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה כְּחֵלֵב זֶבַח הַשְּׁלָמִים

— רס"י —

כד במקום אשר ישחט את העולה. בצפון, שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול: ככ ואת דמו. שגרי הדם: כו כחלב זבח השלמים. כאותן אימורין המפורשים בעז האמור אצל שלמים:

כג או הודע. כמו אם הודע. הרבה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נגח הוא (שמות כג ל): הודע אליו. בשחטא הנה סבור שהוא הנה, ולאחר מפאן נודע לו שאסור הנה:

תפסיר רס"ג

ויסתגפר ענה אלאמאם. מן כטייתה אלדי אכטא ויגפר לה: כז) ואן אכטא אנסאן ואחד מן עואם אלבלד סהוא. פעמל. ואחדה מן פראיץ אללה. אלתני לא תעמל פאתם: כח) תים ערף. בכטייתה אלדי אכטא. פליאת בקרבאנה. שאה מן אלמאעז צחיחה אנתני. עלי כטייתה אלדי אכטא: כט) ויסנד ידה עלי ראסהא. וידבחהא. פי מוצע אלצעידה: ל) ויאכדי אלאמאם מן דמהא באצבעה. ויגעל. עלי ארכאן מדבח אלצעידה. וסאיר דמהא יצבה. ענד אסאס אלמדבח:

וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ

וְנִסְלַח לוֹ: וְיָת כָּל תְּרַבִּיּה יִסִּיק לְמִדְבַּחָא. כְּתֹרֵב נְכֹסֵת קוֹדֶשִׁיא. וְיִכְפַּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא. מִחוּבְתִּיּה וְיִשְׁתַּבֵּיך לִיּה:

פ (שישי) כז) וְאִם-נִפְשׁ אַחַת

תַּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ

בַּעֲשֻׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת

יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָהּ

וְאָשָׁם: וְאִם אָנֹשׁ חַד. יִחֹב בְּשָׁלוֹ

מֵעֵמָּא דְאַרְעָא. בְּמַעֲבָדֶיהָ. חַד מִפְּקוּדֵי־א

דִּי. דְּלֹא כְּשָׂרִין לְאַתְעֻבְדָּא וְיִחֹב:

כח) או הודע אליו חטאתו

אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים

תְּמִימָה נִקְבָּה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: או אתידע

לִיּה. חוּבְתִּיּה דְחָב. וְיִיתִי קוֹרְבָּנִיּה. צְפִירַת עִזִּי שְׁלֵמָא נּוֹקְבָא. עַל

חוּבְתִּיּה דְחָב: כט) וּסְמוּךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת

וְשָׁחַט אֶת-הַחַטָּאת בְּמָקוֹם הָעֹלָה: וְיִסְמוּךְ יָת

יָדִיּה. עַל רִישׁ חַטָּתָא. וְיַפּוֹס יָת חַטָּתָא. בְּאַתְרָא דְעֹלְתָא:

ל) וּלְקַח הַכֹּהֵן מִדְּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל-קֶרְנֵת

מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דְּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל-יִסּוּד

הַמִּזְבֵּחַ: וְיִסַּב כְּהֵנָּא מִדְּמָהּ בְּאֶצְבָּעִיּה. וְיִתִּין. עַל קֶרְנֵת

מִדְּבַחָא דְעֹלְתָא. וְיָת כָּל דְּמָהּ יִשְׁפּוֹךְ. לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:

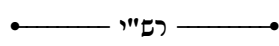

תפסיר רס"ג

לא) וגמיע שחמא ינזעה. כמא נזע שחם אלמאעז מן דיבח אלסלאמה. ויקתרה אלמאם עלי אלמד'בח. עלי קראבין אללה. ויסתג'פר ענה. אלמאם ויג'פר לה: לב) ואן הו גאב קרבאנא מן אלצ'אן לאלד'פוח. פליאת בה אנת' צחיחה: לג) ויסנד' ידה עלי ראסהא. ויד'בחהא לאלד'פוח. פי מוצע אלצע'ידה: לד) ויאכ'ד' מן דמהא באצבעה. ויצע. עלי ארפאן מד'בח אלצע'ידה. וסאיר דמהא יצבה. ענד אסאסה:

וְאֵת כָּל־חֶלְבֵהּ יִסֹּר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֵלֶב מֵעַל־זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמְזַבֵּחַ לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: וְיָת כָּל תְּרֵבֶה יַעֲדִי. כְּמֵא דְאֵת עֵדָא תֵּרֵב מֵעַל נְכִסְת קוּדְשֵׁיא. וְיִסִּיק כְּהֵנָּא לְמִדְבַּחָא. לְאֵת קַבְלָא בְּרַעְוֵא קְדָם יי. וְיִכְפֹּר עֲלוּהֵי. כְּהֵנָּא וְיִשְׁתַּבֵּיך לַיהוָה: פ לב) וְאִם־כֶּבֶשׂ יִבִּיא קֶרְבָּנוֹ

לְחֻטָּאת נִקְבָה תְּמִימָה יִבִּיאָנָה: וְאִם אִמֵּר. יִיתִי קוּרְבָנִיה לְחֻטָּתָא. נוקבא שלמא יית'ינה: לג) וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֻטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחֻטָּאת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה: וְיִסְמוֹךְ יָת יָדֶיהָ. עַל רִישׁ חֻטָּתָא. וְיִכּוֹס יָתָהּ לְחֻטָּתָא. בְּאֵתְרָא. דִּיכּוֹס יָת עֲלֵתָא: לד) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֻטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קֶרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ: וְיִסֵּב כְּהֵנָּא. מִדָּמָא דְחֻטָּתָא בְּאֶצְבָּעֵיהָ. וְיִתִּין. עַל קֶרְנֹת מִדְבַּחָא דְעֲלֵתָא. וְיָת כָּל דָּמָה יִשְׁפּוֹךְ. לְיִסוּדָא דְמִדְבַּחָא:

לכ כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מֵעַל זֶבַח לַג וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחֻטָּאת. שְׁתָּהָא שְׁחִיטָתָהּ הַשְּׁלָמִים. כַּאֲמוּרֵי עֵז הָאֲמוּרִים בְּשְׁלָמִים: לְשֵׁם חֻטָּאת:

תפסיר רס"ג

לה) וגמיע שחמיהא ינזעה. כמא ינזע שחם אלצ'אן מן דיבח אלסלאמה. ויקתרהא אל'אמאם עלי' אלמד'בת. עלי' קראבין אללה. ויסתג'פר ענה אל'אמאם. ען כ'ט'יתתה אלד'י אכ'טא פיג'פר לה: ה א) ואי אנסאן אכ'טא. באן סמע צות חרג. והו שאהד. או ראי דיאלך או עלם בה. ולם יכ'בר פ'קד חמל וזרה: ב) ואי אנסאן. דנא בשי מן אל'אמור אלנגסה או בג'בילה' וחש נגס. או

לָהּ וְאֶת־כָּל־חֶלְבָהּ יֹסֵר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב־הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הִכִּיחַ אֶתְּכֶם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הִכִּיחַ עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: וְיֵת כָּל תְּרִבָּה יַעֲדִי. כְּמֵא דְמַתְעַדָּא תְרַב אֲמַר מְנַכְסַת קוּדְשִׁיא. וְיִסִּיק כְּהֵנָּא יִתְהוֹן לְמַדְבְּחָא. עַל קוּרְבָנֵיָא דִּי. וְיִכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא.

על חובתיה דחב וישתביק ליה: פ ❁ טיט'ר בספרי תימן ❁ ה ❁ ונפש כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֹד אִו רָאָה אִו יָדַע אִם־לוֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עוֹנוֹ: וְאִנֶּש אַרְי יְחֹב. וְיִשְׁמַע קָל מוֹמִי. וְהוּא סְהִיד. אִו חָזָא אִו יָדַע. אִם לָא יְחֹו וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּה: ב ❁ אִו נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דְּבַר טְמֵאָה אִו בְּנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אִו בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אִו בְּנִבְלַת שָׂרָץ טְמֵאָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ

רס"ד

שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות, שיעיד לו: ז אִו נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע וְגו'. ולאחר הטמאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו פרת. במסכת שבועות (יד ז) נדרש בן: וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ. הטמאה: וְאִשָּׁם. באכילת קדש או בביאת מקדש:

לכ כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב הַכֶּשֶׁב. שנתרבו אימוריו באליה, אף חטאת, כשהיא באה כשבה, טעונה אליה עם האימורין: עַל אֲשֵׁי ה'. על מדורות האש העשויות לשם. פואיליי"ש זלט"ז [מדורות]: ה ❁ וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים. בדבר שהוא עד בו.

תפסיר רס"ג

בְּנִבְלָהּ בְּהִימָה נִגְסָה. או
בְּנִבְלָהּ שִׁי מִן אֲלֹדֵיבֵיב אֲלִנְגָס.
וְגִבִי דִיאֲלֹד עֲנָה. וְהוּ נִגְס
פְּאֲתִים: ג) או דָּנָא בְּנִגְאָסָה
אֲנִסָאן. בְּשִׁי מִן נִגְאָסָתָה. מִמָּא
סְבִילָה אֵן יִנְגָס בְּהָא. פְּגִיבִי
עֲנָה. פְּאֲתִימוּ וְהוּ עֲאֲלִם בְּמָא
פְּעֵל: ד) וְאִי אֲנִסָאן. חֲלָף בְּלִפְיָ
שְׁפִתִיהָ. לְאִסָּאָה או אֲחִסָּאן.
עֲלִי גְמִיעַ מָא יִלְפִין אֲלֵאֲנִסָּאן.
בִּימִין וְגִיבִי דִיאֲלֹד עֲנָה. תִּים
עֲלִם בְּמָא פְּעֵל. וְאֲתִים
בְּוֹאֲחֻדָּה מִן הֲדִיָּה: ה) פְּאֲדִיא
אֲתִים בְּוֹאֲחֻדָּה מִן הֲדִיָּה.
תִּים אֲזָר בְּמָא אֲכִיטָא:

וְהוּא טָמֵא וְאֲשָׁם: או אָנָּשׁ.
דִּיקָרַב בְּכָל מִדְּעָם מְסָאָב. או בְּנִבְלַת
חִיתָא מְסָאָבְתָא. או בְּנִבְלַת פְּעִירָא
מְסָאָבָא. או. בְּנִבְלַת רְחִישׁ מְסָאָב.
וְיִהִי מְכוּסָא מִנִּיהָ. וְהוּא מְסָאָב וְחָב:
או כִּי יִגַּע בְּטִמְאֵת אָדָם
לְכָל טִמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא
בָּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יִדַּע
וְאֲשָׁם: או אָרִי יִקְרַב בְּסוֹאֲבַת אֲנָשָׁא.
לְכָל סוֹאֲבַתִּיהָ. דִּיסְתָּאָב בָּהּ. וְיִהִי מְכוּסָא
מִנִּיהָ. וְהוּא יִדַּע וְחָב: ד) **או נֶפֶשׁ כִּי**
תִּשְׁבַּע לְבִטָּא בְּשִׁפְתֵי
לְהִרְעוּ | או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם
בְּשִׁבְעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יִדַּע וְאֲשָׁם לְאַחַת
מֵאֵלָה: או אָנָּשׁ. אָרִי יִקְרַב לְפָרְשָׁא בְּשִׁפּוֹן. לְאַבְאָשָׁא או
לְאַיִטְבָּא. לְכָל. דִּיפְרִישׁ אֲנָשָׁא. בְּקִיּוּם וְיִהִי מְכוּסָא מִנִּיהָ. וְהוּא יִדַּע
וְחָב לְחֻדָּא מֵאֵלִין: ה) וְהִיא כִּי־יֵאֲשָׁם לְאַחַת מֵאֵלָה
וְהִתּוֹדָה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: וְיִהִי אָרִי יִחֻב לְחֻדָּא מֵאֵלִין.

— כס"י —

ג בְּטִמְאֵת אָדָם. זו טִמְאֵת מֵת: לְכָל
טִמְאָתוֹ. לְרִבּוֹת טִמְאֵת מִגַּע זְבִין וְזִבּוֹת:
אֲשֶׁר יִטְמָא. לְרִבּוֹת הַנוֹגַע בְּבוֹעַל נְדָה: בָּהּ.
לְרִבּוֹת בּוֹלַע נְבִלַת עוֹף טְהוֹר: וְנִעְלַם. וְלֹא
יִדַּע, (כ"ו: וְהוּא יִדַּע) שֶׁשָּׂכַח הַטִּמְאָה: וְאֲשָׁם.
בְּאֲכִילַת קֹדֶשׁ או בְּבִיאַת מִקְדָּשׁ: ד) בְּשִׁפְתֵי.

וְלֹא בְּלִב: לְהִרְעוּ. לְעֲצֻמוֹ: או לְהִיטִיב. לְעֲצֻמוֹ.
כְּגוֹן אוֹכֵל וְלֹא אוֹכֵל אִישׁוֹן וְלֹא אִישׁוֹן: לְכָל
אֲשֶׁר יִבְטָא. לְרִבּוֹת לְשִׁעְבֵר: וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ.
וְעָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ, כָּל אֵלָה בְּקִרְבָּן עוֹלָה
וְיִזְרָה, כְּמִפּוֹרֶשׁ כָּאֵן, אֲבָל שְׁבוּעָה שֵׁישׁ בָּהּ
כְּפִירַת כְּמוֹן אֵינָה בְּקִרְבָּן זֶה אֵלָא בְּאֲשָׁם:

תפסיר רס"ג

(ו) פליאת בקרבאנה ללה. עלי כִּטְאָה אֶלְדִּי אֲכִיטָאָה. אַנְתִּי מִן אֶלְגִּינִם נַעְגָה. או שֶׁאָה מִן אֶלְמִאֵעֻז לֶאֱלִדְכֻוּה. וְיִסְתַּגִּיפֵר עֲלֶיהָ. אֶלְאִמָּאָם מִן כִּטְאִיָּה: (ז) וְאֵן לִם תִּנְאֵל יִדָּה מִקְדָּאָר שֶׁאָה. פִּלְיָאָת בְּקֶרְבָּאָנָה עֲלֵי מָא אֲכִיטָא. שְׁפִנְיִן או פִּרְכִּי חֲמָאָם לֵלָה. אֶחְדָּהֲמָא לֶאֱלִדְכֻוּה וְאֶלְאִכִּיר לֶאֱלִצְעִידָה: (ח) פִּאֲדִי אֲתִי בְּהִמָּא אֲלֵי אֶלְאִמָּאָם. פִּלְיָקֶרְבָּ. אֶלְדִּי לֶאֱלִדְכֻוּה אֹוּלָא. וְיַפְצֵל רָאִסָּה. מִמָּא יְלֵי קֶפָּאָה וְלֹא יִפְרֹזָה:

וַיִּוְדֵי דְחָב עֲלֶיהָ: **וְהִבִּיא אֶת־**
אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאֵן
כְּשֶׁבָה אוֹ־שְׁעִירַת עֹזִים
לְחַטָּאת וְכִפֹּר עָלָיו הִכְהִין
מִחַטָּאתוֹ: וַיִּיתִי יְת אֲשָׁמִיָּה לְקִדְם
יְי. עַל חוֹבְתִיָּה דְחָב. נוֹקְבָא מִן עֲנָא
אִמְרָתָא. או צְפִירַת עֹזִי לְחַטָּתָא. וְיִכְפֹּר
עֲלוּהִי. כְּהִנָּא מִחוֹבְתִיָּה: וְאִם־לֹא
תִּגְיַע יְדוֹ דֵּי שָׁה וְהִבִּיא

אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ־שְׁנַי בְּנֵי־
יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעִלָּה: וְאִם לֹא
תִּמְטִי יְדִיָּה כְּמִסַּת אִמְרָא. וַיִּיתִי יְת חוֹבְתִיָּה דְחָב. תְּרִין שְׁפִנְיִן. או
תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקִדְם יְי. חַד לְחַטָּתָא וְחַד לְעִלָּתָא:
וְהִבִּיא אֲתָם אֶל־הַכְּהִין וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר
לְחַטָּאת רָאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל
עֶרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל: וַיִּיתִי יְתֵהוֹן לְוֹת כְּהִנָּא. וַיִּקְרִיב. יְת
דְּלְחַטָּתָא קְדָמוֹתָא. וַיִּמְלֹק יְת רִישִׁיָּה. מִקְבִּיל קְדָלִיָּה וְלֹא יִפְרִישׁ:

— רס"י —

אִינוּ מוֹלֵק אֶלָּא סִימֵן אֶחָד. עֶרְף. הוּא גוֹבָה הָרֹאשׁ הַמְּשֻׁפָּע לְצַד הַצֹּאֵר. מוֹל עֶרְף. מוֹל הָרֹאשׁ אֶת הָעוֹרָף וְהוּא אֹוֹרָף כָּל אַחֲרֵי הַצֹּאֵר:

וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לְחַטָּאת רָאשׁוֹנָה. חַטָּאת קוֹדְמַת לְעוֹלָה. לְמָה הִדְבֵּר דוֹמָה לְפִרְקֵיט שְׁנַכְנִס לְרִצּוֹת. רִצָּה פִּרְקֵיט נַכְנִס דוֹרוֹן אַחֲרָיו: וְלֹא יִבְדִּיל.

תפסיר רס"ג

ט) וינציח מן דמה עלי חאיט אלמד'בת. ואלפאציל מן אלדם. ומציה עלי אסאסה. פד'אך מא יפון ד'פיה: י) ואלת'אני. ועמלה צעידה כאלסירה. ויסתג'פר ענה אל'אמאם. מן כטיית'ה אלד'י אכ'טא ויג'פר לה: יא) ואן לם תנאל ידה תימן שפנינין. או פרכי חמאם. פל'את בקרב'אנה עלי מא אכ'טא. עשר אלויבה סמ'ד לאלד'פיה. לא יצב עליה דהנא. ולא יגעל עליה לב'אנא. לאנהא ד'פיה: יב) פיאתי בהא אלי

ט וְהָיָה מִדָּם הַחֲטָאתָ עַל
קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאָר בָּדָם
יִמָּצֵה אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ
חֲטָאת הוּא: וַיְדִי. מִדָּמָא דְחֲטָתָא
עַל כּוֹתֵל מִדְּבָחָא. וְדִישְׁתָּאָר בְּדָמָא.
יִתְמָצִי לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא. חֲטָתָא הוּא:
ד וְאֶת-הַשְּׂנִי יַעֲשֶׂה עֲלֶיהָ
כַּמִּשְׁפֵּט וְכִפָּר עָלָיו הַכֹּהֵן
מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר-חֲטָא
וְנִסְלַח לוֹ: וְיֵת תַּנְיִנָא. יַעֲבִיד עֲלֶתָא
כְּדַחֲזִי. וְיִכְפֹּר עֲלוֹהֵי כְּהֵנָא. מִחוּבְתֵיהָ דְחָב
וַיִּשְׁתְּבִיק לִיה: ס (שביעי) וְאִם-לֹא תִשָּׂיג יָדוֹ לְשֵׁתֵי
תָרִים אוֹ לְשֵׁנֵי בְנֵי-יוֹנָה וְהִבִּיא אֶת-קָרְבָּנוֹ
אֲשֶׁר חֲטָא עֲשִׂירַת הָאֵפֶה סֹלֶת לְחֲטָאת לֹא-
יֵשִׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי
חֲטָאת הוּא: וְאִם לֹא תִדְבִיק יָדֶיהָ לְתַרְיִן שְׂפָנֵינִין. אוֹ לְתַרְיִן בְּנֵי
יוֹנָה. וְיִיתִי יֵת קוֹרְבָנִיהָ דְחָב. חַד מִן עֶסְרָא בְתִלְתַּת סְאִין. סֹלֶתָא
לְחֲטָתָא. לֹא יִשׂוּי עֲלֶיהָ מִשְׁחָא. וְלֹא יִתֵּן עֲלֶיהָ לְבוֹנָתָא. אֲרִי חֲטָתָא
הִיא: יב וְהִבִּיאָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן אֶת-מִמֶּנָּה

— רס"י —

פסולה: י כַּמִּשְׁפֵּט. כְּדַת הָאָמור בְּעוֹלַת
הַעוֹף שְׁלֵנְדָבָה בְּרֹאשׁ הַפְּרָשָׁה: יב כִּי
חֲטָאת הוּא. וְאִין בְּדִין שְׂיָהָא קָרְבָנוֹ
מִהֲדָר:

ט וְהָיָה מִדָּם הַחֲטָאתָ. בְּעוֹלָה לֹא הִטְעִין
אֲלֵא מִצוּי, וּבְחֲטָאת הַזֹּאת וּמִצוּי. אוֹחֹזוּ
בְּעוֹרָף וּמִתִּיז, וְהִדָּם נָתַז וְהוֹלֵךְ לְמִזְבֵּחַ:
חֲטָאת הוּא. לְשִׁמָּה כְּשֶׁרָה, שְׁלֵא לְשִׁמָּה

תפסיר רס"ג

אלאמאם. פיקבין מנהא
אלאמאם. מל קבציתא. מן
פיקהא עלי אלמדית. מע
קראבין אללה. כדאך מא
תציר דכונה: יג) יסתגפר ענה
אלאמאם. ען כטייתתה אלדי
אכטא. בואתדה מן הדיה
פיגפר לה. ותציר לאלאמאם
כסאיר אלהדאניא: יד) תים כלם
אללה מוסי תכלימא: טו) אי
אנסאן נפת' נפתיא. ואכטא

מְלוֹא קִמְצוּ אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי
יְהוָה חֲטָאת הוּא: וַיִּיתֵנָה לֹת
כֹּהֵנָא. וַיִּקְמוּץ כֹּהֵנָא מִנֶּה. מְלִי קִמְצִיָּה.
יֵת אִזְכָּרְתָּה וַיִּסִּיק לְמִדְבַּחָא. עַל
קוֹרְבָנֵיָא דִּיֵּי חֲטָתָא הִיא: יג) וְכִפֹּר
עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ
אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה

וְנִסְלַח לוֹ וְהִיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כֹהֵנָא.
עַל חֻבֹּתֶיהָ דְחָב. מִחֲדָא מֵאֵלִין וַיִּשְׁתַּבֵּיֵק לֵיהּ. וְתֵהִי לְכֹהֵנָא כַּמִּנְחָתָא:
ס) טַבְעֵי בִסְפְרֵי תִימֹן ❀ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: טו) נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל
וְחֲטָאָה בְּשִׁגְגָה מִקֹּדְשֵׁי יְהוָה וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ

— רס"ג —

בְּעִשְׂרוֹת או בְּדָלוֹת או בְּדָלִי דָלוֹת. וּמִה
תְּלִמוּד לֹמַר, שְׂיִכּוֹל הַחֲמוּרִין שְׂבָהֵם יְהִיו
בְּכִשְׁבָּה או שְׂעִירָה, וְהַקְּלִין יְהִיו בְּעוֹף
וְהַקְּלִין שְׂבָקְלִין יְהִיו בְּעִשְׂרִית הָאֵיפָה,
תְּלִמוּד לֹמַר מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה, לְהַשׁוּוֹת קְלִין
לְחֲמוּרִין לְכִשְׁבָּה וְשְׂעִירָה אִם הַשִּׁיגָה יְדוּ,
וְאֵת הַחֲמוּרִין לְקְלִין לְעִשְׂרִית הָאֵיפָה בְּדָלִי
דָלוֹת: וְהִיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה. לְלַמֵּד עַל
מִנְחַת חוּטָא שְׁהִיו שְׂעִירָה נְאָכְלִין, זְהוּ לְפִי
פְּשׁוּטוֹ. וְרִבּוּתֵינּוּ דְרָשׁוּ וְהִיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה,
וְאִם חוּטָא זֶה כֹּהֵן הוּא, תִּהְיָ לּוֹ כְּשֶׁאֵר
מִנְחַת נְדָבָת כֹּהֵן, שְׁהִיא בְּכִלִּיל תִּהְיָ לֹא
תֵּאכַל (ויקרא ו טו): טו) כִּי תִמְעַל מֵעַל. אִין
מֵעִילָה בְּכֹל מְקוּם אֵלֹא שְׁנוּי, וְכֵן הוּא אוֹמַר

יֵת חֲטָאת הוּא. נִקְמָצָה וְנִקְטְרָה לְשִׁמְהָ
כְּשֶׁרָה, שְׁלֹא לְשִׁמְהָ פְּסוּלָה: יג) עַל חֲטָאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא. כָּאֵן שְׁנָה הַכְּתוּב, שְׁהִרִי
בְּעִשְׂרוֹת וּבְדָלוֹת נְאָמַר (פסוק י) מִחֲטָאתוֹ,
וְכָאֵן בְּדָלִי דָלוֹת נְאָמַר עַל חֲטָאתוֹ, דְּקִדְקוּ
רְבוּתֵינּוּ (כריסוס כו ז) מְכָאֵן, שְׁאִם חֲטָא
כְּשֶׁהוּא עֲשִׂיר וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת לְכִשְׁבָּה או
שְׂעִירָה וְהֵעִנִי, יְבִיא מִמְקַצְתָּן שְׁתֵּי תוֹרִים.
הַפְּרִישׁ מְעוֹת לְשְׁתֵּי תוֹרִים וְהֵעִנִי יְבִיא
מִמְקַצְתָּן עֲשִׂרִית הָאֵיפָה [לְכַף נְאָמַר
מִחֲטָאתוֹ]. הַפְּרִישׁ מְעוֹת לְעִשְׂרִית הָאֵיפָה
וְהֵעִשִׂיר, יוֹסִיף עָלֵיהֶן וְיְבִיא קֶרֶבֶן עֲשִׂיר, לְכַף
נְאָמַר כָּאֵן עַל חֲטָאתוֹ: מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה.
מֵאֲחַת מִשְׁלֹשׁ כְּפֻרוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּעִנְיָן, או

תפסיר רס"ג

סדוא. בְּשִׁי מִן אֱקֻדָּאס אֱלֹהִי.
פְּלִיאָת בְּקֻרְבָּאנָה לֵלָה כַּבֵּשׁ
צָחִיח מִן אֱלֹגִנָּם. בְּקִימְתָה
מִתֵּאֱקִיל פִּיצָה בְּמִתְקָאֵל
אֱלֻקְדֵס לֵאלֻקְרֵבָאן: טז) וְאֵלֹדִי
אֲכִיטָא פִּיה מִן אֱלֻקְדֵס יִסְלַם
מִתֵּלָה. וְיִזִּיד עֲלֵיהָ כְּמִסָּה.
וְיַעֲטִיהָ לֵאלֵאמָאם. וְיִסְתַּגְּפֵר
עֵנָה. בְּכַבֵּשׁ אֱלֻקְרֵבָאן וְיִגְפֵר
לָהּ: יז) וְאִי אֲנִסְאָן אֲכִיטָא.
פְּעַמְל. וְאֲחֻדָּה מִן פְּרָאִיזִי
אֱלֹהִי. אֱלֵתִי לֹא תַעֲמַל.
וְלֵם יַעֲלֵם בְּאֵנָה קֹד אֲתֵם

לִיהוֹה אֵיל תָּמִים מִן-
הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף-שְׁקָלִים
בְּשֶׁקֶל-הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם: אָנֹשׁ
אֲרִי יִשְׁקֶר שְׁקֶר. וַיְחֹבֵב בְּשָׁלוֹ. מְקוֹדֵשִׁיא
דִּי. וְיִיתִי יֵת אֲשָׁמִיהָ לְקֹדֶם יִי דְכַר שְׁלִים
מִן עֵנָא. בְּפֹרְסָנִיהָ. כֶּסֶף סִלְעִין בְּסִלְעִי
קוֹדֶשָׁא לְאֲשָׁמָא: טז) וְאֵת אֲשֶׁר
חָטָא מִן-הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֵת-
חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן
אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יַכְפִּיר
עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: וְיֵת דְחָב מִן קוֹדֶשָׁא
יִשְׁלַם. וְיֵת חוֹמְשִׁיהָ יוֹסֵף עָלֶיהָ. וְיִתִּין יֵתִיהָ לְכֹהֵנָא. וְכֹהֵנָא יַכְפִּיר
עָלֶיהָ. בְּדִכְרָא דְאֲשָׁמָא וְיִשְׁתַּבֵּיך לִיהָ: פ) וְאִם-נֶפֶשׁ כִּי
תִּחַטָּא וְעָשְׂתָה אַחַת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר
לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא-יָדַע וְאֲשָׁם וְנִשְׂא עֹנֹו:

— רס"י —

אֵיל. לְשׁוֹן קֶשֶׁה. כְּמוֹ (יחזקאל יז יג) וְאֵת אֵילֵי
הָאָרֶץ לְקַח אֵף כָּאֵן קֶשֶׁה. בֵּן שְׁתֵּי שָׁנַיִם:
בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף שְׁקָלִים. שְׂיָהָא שׁוּדָה שְׁתֵּי
סִלְעִים: טז) וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ
יִשְׁלַם. קָרַן וְחֹמֶשׁ לְהַקְדֵּשׁ: יז) וְלֹא יָדַע
וְאֲשָׁם... וְהִבִּיא. הָעֵנִין הַזֶּה מְדַבֵּר בְּמִי שֶׁבָּא
סֶפֶק כֶּרֶת לִידוֹ וְלֹא יָדַע אִם עֶבֶר עָלָיו אִם
לֹא, כְּגוֹן חֶלֶב וְשׁוֹמֵן לְפָנָיו, וְכִסְבוֹר שֶׁשְׁתִּיחֵן
הִתֵּר, וְאָכַל אֵת הָאֲחֻת. אָמְרוּ לוֹ אַחַת
שֶׁלְחָלֵב הִיְתָה, וְלֹא יָדַע אִם זֶה שֶׁלְחָלֵב אָכַל,
הָרִי זֶה מְבִיא אֲשָׁם תְּלוּי וּמְגִיז עָלָיו כָּל זְמַן

(דכ"ט כ כ) וְיַמְעֵלוּ בְּאֵלֵהִי אַבֹּתֵיהֶם וְיִזְנוּ
אֲחֵרֵי אֱלֹהֵי עַמִּי הָאָרֶץ, וְכֵן הוּא אֹמֵר
בְּסוּטָה (נמדכר כ יז) וּמְעֵלָה בּוּ מְעֵל: וְחָטָא
בְּשִׁגָּה מְקֻדָּשִׁי ה'. שְׁנֵהֲנָה מִן הַהַקְדָּשׁ.
וְהִיכּוּ הַזֹּהֵר, נֹאמֵר כָּאֵן חָטָא וְנֹאמֵר לְהֵלֵן
חָטָא בְּתֵרוּמָה (ויקרא כג ט) וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו
חָטָא מִדָּה לְהֵלֵן הַזֹּהֵר, אֵף כָּאֵן הַזֹּהֵר. אִי
מִדָּה לְהֵלֵן לֹא הַזֹּהֵר אֱלֹא עַל הָאוֹכֵל, אֵף
כָּאֵן לֹא הַזֹּהֵר אֱלֹא עַל הָאוֹכֵל, תְּלִמוּד
לֹאמֵר תְּמַעוּל מְעַל, רְבָה: מְקֻדָּשִׁי ה'.
הַמְיֻחָדִים לְשֵׁם, יִצְאוּ קֹדָשִׁים קָלִים:

תפסיר רס"ג

וְחָמַל זֹרָה: יח) פְּלִיאַת בְּכַבֵּשׁ
צָחִיח מִן אֲלֻגִּים. בְּקִימְתָה
לְאֶלְקָרְבָּאן אֱלִי אֱלֹאֲמָא.
וְיִסְתַּגְּפֵר עֲנָה אֱלֹאֲמָא.
עַן סְהוּתָה אֱלֹדִי סְהָא. וְהוּ
לִם יַעֲלֵם וְיִגְפֵר לָהּ:
יט) וְהוּ קָרְבָּאן אֱלֹאֲתִים. עַן
אֲתִמָּה אֱלֹדִי אֲתִים לְלָהּ:

וְאִם אָנֹשׁ אָרִי יְחֹב. וְיַעֲבִיד. חַד מִכָּל
פְּקוּדֵיָא דִּי. דְּלֹא כְּשָׂרִין לְאֶתְעַבְדָּא.
וְלֹא יָדַע וְחָב וְיִקְבִּיל חוֹבִיָּה:
וְהִבִּיא אֵיל תַּמִּים מִן-
הַצֵּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם אֵל-
הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-
שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר-שָׁגַג וְהוּא לֹא-

יָדַע וְנִסְלַח לוֹ: וְיִיתִי. דְּכַר שְׁלִים מִן עֲנָא. בְּפִרְסָנִיה לְאִשָּׁמָא
לְוֹת כְּהֵנָא. וְיִכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָא. עַל שְׁלוֹתֶיהָ דְאִשְׁתְּלִי. וְהוּא לֹא יָדַע
וְיִשְׁתַּבֵּיק לִיה: וְיִשָּׁם הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם לִיהוּה:
אִשָּׁמָא הוּא. עַל חוֹבֵתֶיהָ דְחָב אִשָּׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי): פ

— כ"י —

כִּי־צָא בְּאֵלָיו לְעִנְיָן עֲנֵשׁ וְהוֹמָה. אִם כֹּף עֲנֵשׁ
הַכֹּתוּב לְנִטְפָל לְעוֹבְרֵי עֲבָרָה כְּעוֹבְרֵי עֲבָרָה,
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שִׁישְׁלֵם שְׂכָר טוֹב
לְנִטְפָל לְעוֹשֵׁי מִצְוָה כְּעוֹשֵׁי מִצְוָה. רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר כִּי תִקְצֹר קִצְיָרְךָ
בְּשֹׁרֶךְ וְשִׁכַחְתָּ עֹמֵר בְּשֹׁדֵה (דְּכִיִּס כִּי יֵט). הָרִי
הוּא אָמַר (דְּכִיִּס כִּי יֵט) לְמַעַן יִבְרַכְךָ וְגוֹ,
קִבַּע הַכֹּתוּב בְּרַכָּה לְמִי שֶׁבָּאָת עַל יְדוֹ מִצְוָה
בְּלֹא יָדַע, אָמַר מַעֲתָה הִיִּתָּה סִלַּע צְרוּרָה
בְּכַנְפָיו וְנִפְלָה הַמְּנוֹ וּמִצְאָה הָעֵנִי וְנִתְפָּרְגַס
בָּהּ, הָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ בְּרַכָּה:
יִשׁ בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם. בְּעֶרְךָ הָאָמַר לְמַעַלָּה
(פְּסוּק טו): אִשָּׁר שָׁגַג וְהוּא לֹא יָדַע. הָא אִם
יָדַע לְאַחַר זְמַן, לֹא נִתְכַּפֵּר לוֹ בְּאִשָּׁם זֶה עַד
שִׁיבִיא חֲטָאָת. הָא לְמָה זֶה הוֹמָה לְעִגְלָה
עֲרוּפָה שְׁנֵתְעַרְפָּה וְאַחַר כֹּף נִמְצָא הַהוֹרָג,
הָרִי זֶה יִהְרָג: יֵט אִשָּׁם הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם.
הָרִאשׁוֹן כִּלּוֹ קִמְץ שֶׁהוּא שֵׁם דְּבָר, וְהָאֲחֵרוֹן
חִצְיוֹ קִמְץ וְחִצְיוֹ פֶּתַח שֶׁהוּא לְשׁוֹן פֶּעַל. וְאִם
תֹּאמַר מִקְרָא שְׁלֹא לְצוּרָה הוּא, כִּבְר נִדְרָשׁ

שְׁלֹא נִדְעַע לוֹ שְׁוֹדָאֵי חֲטָא, וְאִם נִדְעַע לוֹ
לְאַחַר זְמַן וְיָבִיא חֲטָאָת: וְלֹא יָדַע וְאִשָּׁם
וְנִשְׂא עוֹנוֹ. ר' יוֹסִי הַגָּלִילִי אָמַר הָרִי
הַכֹּתוּב עֲנֵשׁ אֵת מִי שְׁלֹא יָדַע, עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה שִׁיעֵנִישׁ אֵת שִׁדְעָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר אִם
נִפְשָׁךְ לִידַע מִתֵּן שְׂכָרְךָ שְׁלִצְדִיקִים, צָא וּלְמַד
מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, שְׁלֹא נִצְטוּה אֲלֵא עַל מִצְוֹת
לֹא תַעֲשֶׂה וְעֵבֵר עֲלֶיךָ, רְאֵה כַּמָּה מִיתוֹת
נִקְנְסוּ עָלָיו וְלְדוֹרוֹתָיו. וְכִי אִיזוֹ מִדָּה מְרַבָּה,
שְׁלִטוּבָה אוֹ שְׁלִפְרַעְנוּת, הָרִי אָמַר מִדָּה
טוֹבָה. אִם מִדַּת פְּרַעְנוּת הַמְּעוּטָה רְאֵה כַּמָּה
מִיתוֹת נִקְנְסוּ לוֹ וְלְדוֹרוֹתָיו, מִדָּה טוֹבָה
הַמְּרַבָּה, הִיִּשְׁב לוֹ מִן הַפְּגוּלִין וְהַנּוֹתְרוֹת
וְהַמְּתַעֲנָה בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה שִׁיזְכָּה לוֹ וְלְדוֹרוֹתָיו וְלְדוֹרוֹת דוֹרוֹתָיו
עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר הָרִי
הוּא אָמַר (דְּכִיִּס יו) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ
שְׁלֹשָׁה עֵדִים וְגוֹ, אִם מִתְקַיְמַת הָעֵדוּת
בְּשְׁנַיִם, לְמָה פֶּרַט לָךְ הַכֹּתוּב שְׁלֹשָׁה, אֲלֵא
לְהִבִּיא שְׁלִישֵׁי לְהַחֲמִיר עָלָיו וְלַעֲשׂוֹת דִּינּוֹ

תפסיר רס"ג

ב וידבר יהוה אל-משה
לאמר: ומליל יי עם משה למימר:

כא נפש כי תחטא ומעלה
מעל ביהוה וכחש בעמיתו
בפקדון או בתשומת יד או
בגזל או עשק את-עמיתו:
אנש ארי יחוב. וישקר שקר קדם יי.
ויכדיב בחבריה בפקדונא. או בשותפות
ידא או בגזלא. או עשק ית חבריה:

כב או-מצא אבדה וכחש בה ונשבע על-שקר
על-אחת מכל אשר-יעשה האדם לחטא

בהנה: או אשכח אבידתא. וכדיב בה ואשתבע על שקרא. על
חדא. מכל דייעביד אנשא למחב בהון: כג והיה פי-יחטא
ואישם והשיב את-הגזלה אשר גזל או את-
העשק אשר עשק או את-הפקדון אשר הפקד

— רס"י —

אצל חברו אינו רוצה שתדע בו נשמה אלא
שלישי שביניהם, לפיכך כשהוא מכחש,
מכחש בשלישי שביניהם: בתשומת יד.
ששם בידו ממון להתעסק או במלוה: או
בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר
שכיר: כג וכחש בה. שפפר על אחת מכל
אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על
שקר לכפירת ממון: כג פי יחטא ואישם.

הוא בתורת פהנים. אישם אישם. להביא
אישם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי
שנים) שנה שתי סלעים. יכול שאני מרבה
אישם נזיר ואישם מצורע, תלמוד לומר הוא:
כג נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא מה
תלמוד לומר ומעלה מעל בה, לפי שכל
המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה
אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהוא
מכחש מכחש בעדים ובשטר, אבל המפקיד

זולק הדרקדוק: כג או בתשומת יד. כתב רד"ק המ"ם בסגול שלא כמנהג בפתח כי משקלו
תמונה ובסמוך תמונת כל, ובהללי הוא בפתח ע"כ:

תפסיר רס"ג

או אלצא־אלה אלתִי וגדהא:
 (כד) או מא סוי ד־אלך. ממא
 סבילה אן יחלף עליה באטלא.
 פלירדה בראסה. ויזיד עליה
 אכ־מאסה. ויעטי אלדי הו לה.
 פי יום אעתראפה בדינבה:
 (כה) פליאת בקרבאנה ללה.
 כפש צחיה מן אלגנם.
 בקימתה לאלקרבאן אלי
 אלמאם: (כו) ויסתגר פר ענה
 אלמאם. בין ידי אללה ויגפר
 לה. עלי איות כלה. מן גמיע
 מא יעמל פיאתים בהא:

אתו או את-האבדה אשר

מצא: ויהי ארי יחטי ויחוב. ויתיב ית
 גזלא דגזל. או ית עושקא דעשק. או ית
 פקדונא. דאתפקד לותיה. או ית
 אבידתא דאשכח: **מפטיר** כד או
מכל אשר-ישבע עליו
לשקר ושלם אתו בראשו
וחמשתיו יסף עליו לאשר
הוא לו יתננו ביום אשמתו:

או. מכולא. דישתבע עלוהי לשקרא. וישלים יתיה ברישיה. וחמשוהי
 יוסף עלוהי. לדהוא דיליה. יתנניה ביוםא דחובתיה:

כה ואת-אשמו יביא ליהוה איל תמים מן-
הצאן בערבך לאשם אל-הכהן: וית אשמיה ייתי
 לקדם יי. דכר שלים מן ענא. בפרסניה לאשמא לות כהנא:
כו וכפר עליו הכהן לפני יהוה ונסלח לו
על-אחת מכל אשר-יעשה לאשמה בה:
 וכפר עלוהי כהנא. קדם יי וישתביק ליה. על חדא. מכל דייעביד

למחב בה: פ פ פ קיא פיסוקים סימן דעואל

— רס"י —

כשיכיר בעצמו לשוב בתשובה, ולדעת
 ולהתודות כי חטא ואשם: כד בראשו. הוא
 הקרן ראש הממון: וחמשתיו. רבנה תורה
 חמשיות הרבה לקרן אחת, שאם כפר
 בחומש ונשבע והודה, חוזר ומביא חומש על
 אותו חומש. וכן מוסיף והולך עד שיתמעט
 הקרן שנשבע לו פחות משנה פרוטה:
 לאשר הוא לו. למי שהממון שלו:

חסלת פרשת ויקרא

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנַבִּיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנַבִּיאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמין)

הפטרה דויקרא

בישעיה סימן מ"ג

עִם-זוֹ יֵצְרֹתִי לִי תִהְלֹתִי יִסְפְּרוּ: עֲמֵא דִין, אֶתְקִינִית
לְפָלְחָנִי. בְּתִשְׁבַּחְתִּי, יְהוֹן מִשְׁתַּעֲן: ב וְלֹא-אֶתִי קָרָאתָ
יַעֲקֹב בִּי-יִגְעַתְּ בִּי יִשְׂרָאֵל: אָמִיר עַל יְדֵי נְבִיאִים וְלֹא בְּפִלְחָנִי
עֲרַעְתוֹן, דְּבֵית יַעֲקֹב. אֲרִי לְאִיתוֹן בְּאַלְפֵן אוֹרִיתִי, יִשְׂרָאֵל:
ג לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֵׁה עֲלֹתֶיךָ וּזְבַחֶיךָ לֹא כִבְדֹתָנִי לֹא
הֵעֲבַדְתֶּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתֶּיךָ בְּלְבוֹנָה: ד לֹא אִיתִיתָ
קְדָמִי, אֲמַרִין לְעֵלָא. וְנִכְסַת קְדֻשָּׁךָ, לֹא יִקְרָתָא קְדָמִי. לֹא אֲסַגִּיתִי עֲלֶךָ,
בְּקַרְבָּנִין. וְלֹא אֶתְקִיפִית עֲלֶךָ, בְּלְבוֹנָתָא: ה לֹא-קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף
קִנְיָה וְחֵלֶב זְבַחֶיךָ לֹא הֲרוֹיִתָנִי אֲךָ הֵעֲבַדְתָּנִי בְּחִטָּאוֹתֶיךָ
הוֹגַעְתָּנִי בְּעוֹנֹתֶיךָ: ו לֹא זְבִינְתָא קְדָמִי בַכֶּסֶף, קִנִּי בְּסַם. וְתִרְבַּ נִכְסַת
קְדֻשָּׁךָ, לֹא דִהִינְתָא עַל מַדְבַּחִי. בְּרַם. אֲסַגִּיתָא קְדָמִי, בְּחוּבְךָ.
אֶתְקִיפְתָא קְדָמִי, בְּעוֹנֹתֶךָ: ז אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחָה פְשָׁעֶיךָ
לְמַעַנִי וְחִטָּאתֶיךָ לֹא אֲזַכְּרֶ: ח אֲנָא אֲנָא הוּא. שְׂבִיק לְחוּבְךָ, בְּדִיל
שְׂמִי. וְחִטָּאךָ, לֹא יִדְכָרוּן: ט הַזְכִּירָנִי נִשְׁכַּטָּה יַחַד סִפְרָא אַתָּה
לְמַעַן תִּצְדִּיק: י אִימַר בְּעוֹן, נְדִין כְּחָדָא. אֲשַׁתְּעִי אֶת, אִם תִּכּוֹל וְתוֹזֵב:
יא אֲבִיךָ הָרֵאשׁוֹן חֲטָא וּמְלִיצִיךָ פְשָׁעוּ בִּי: יב אֲבוּךָ קְדָמָא, חֲטָא
וּמְלִפְךָ, מְרָדוּ בְּמִמְרִי: יג וְאַחֲלִל שְׂרִי קְדֻשָּׁה וְאַתְנָה
לְחֵרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגְדוּפִים: יד וְאַפִּיס, רַבְרָבִי קְדָשָׁא.

ד הוֹגַעְתָּנִי. הַתִּי"ו קָמֶץ וּמְסִיר עֲלִיהָ לְחוּד קָמֶץ: ה וְאַחֲלִל. הוֹי"ו פֶּתַח גַּם בִּירוּשְׁלַמִּיִם, וְכ"כ רַשׁל בַּס' כְּלִי פִז (וְרַד"ק): ו לְחֵרֶם. הַלְמ"ד פֶּתַח גַּם בִּירוּשְׁלַמִּיִם וְכ"ד גְּדוּל 'וּמְסִיר עֲלִיהָ לְחוּד':

וְאִמְסַר לְקַטְלָא, יַעֲקֹב, וְיִשְׂרָאֵל, לְחַסְדֵינִי: ט וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב
 עַבְדֵי וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוֹ: וּכְעַן שְׁמַע, יַעֲקֹב עַבְדֵי וְיִשְׂרָאֵל,
 דְּאִתְרַעִיתִי בֵּיהּ: ז כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה עֲשׂוֹד וְיִצְרָח מִבְּטֹן יַעֲזֹרָךְ
 אֶל-תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחַרְתִּי בּוֹ: כּדָּנֹן אָמַר, יי
 דְּעַבְדָּךְ. וּדְאִתְקַנְדָּךְ מִמְּעִין, יִסְעִדְנָךְ. לֹא תִדְחַל, עַבְדֵי יַעֲקֹב, וְיִשְׂרָאֵל,
 דְּאִתְרַעִיתִי בֵּיהּ: יג כִּי אֶצְקֶ-מִים עַל-צִמָּא וְנוֹזְלִים
 עַל-יִבְשָׁה אֶצְקֶ רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכֹתִי עַל-צֹאֲצְאֵיךָ:
 אֲרִי כִמָּא דְּמַתִּיּהֲבִין מִיָּא, עַל אֲרַע בֵּית צְהוֹנָא. וּמַתְנַגְדִּין, עַל יִבְשָׁתָא.
 כּוּן אֲתִין רוּחַ קְדוּשִׁי, עַל בְּנֵךְ. וּבִרְכֹתִי, עַל בְּנֵי בְנֵךְ: יד וְצִמְחוּ בְּבִין
 חֲצִיר כְּעַרְבִים עַל-יְבֵלֵי-מִים: וְיִתְרַבּוּן צְדִיקָיָא רַבִּיכִין וּמִפְּנִיקִין,
 כְּלַבְלָבֵי עֵשֶׂב. כְּאֵילָן דְּמִשְׁלַח שְׂרִשׁוּהֵי, עַל נִגְדִין דְּמִין: יו זֶה יֹאמַר
 לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם-יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לִיהוָה
 וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: יז דִּין יִימַר, מִדְּחַלְיָא דִּי אָנָּא. וְדִין, יִצְלִי בְּשׁוּם
 יַעֲקֹב. וְדִין, יִקְרִיב קַרְבְּנֵיהּ, קָדָם יי. וּבְשֵׁמָא דִּישְׂרָאֵל, יִתְקַרְבּ:
 יח כֹּה-אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי
 רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעְדֵי אֵין אֱלֹהִים: כּדָּנֹן אָמַר יי,
 מֶלֶכָא דִּישְׂרָאֵל. וּפְרָקִיָּה, יי צְבָאוֹת. אָנָּא הוּא אָנָּא הוּא דְּמִלְקַדְמִין אַף
 עֲלָמֵי עֲלָמֵיָא, דִּילִי אֲנוּן. וּבְרַ מְנִי, לִית אֱלֹהֵי:

(גְּאֵלְנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פְּרָקְנָא. יי צְבָאוֹת, שְׁמִיָּהּ קְדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

על דא יתברך וישתבח, שְׁמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חַיָּא וְקַיָּמָא. מְבָרַךְ הוּא לְעָלַם,
 וּלְעֲלָמֵי עֲלָמֵיָא:

